

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 17 (638)

Lietuvos mokslininkų sąjungos ir laikraščio „Mokslo Lietuva“ 30-metis

Ruošimės II visuotiniam Lietuvos mokslininkų suvažiavimui

LIETUVOS MOKSLININKŲ SĄJUNGOJE

Garbingas jubiliejus skatina naujiems darbams Konferencija Seime. Pasitarimas Prezidentūroje

Lietuvos akademinės bendruomenės atstovai, spalio 7 d. susirinkę į istorinę Kovo 11-osios Akto salę, iškilmingoje konferencijoje paminėjo Lietuvos mokslininkų sąjungos (LMS) veiklos ir jos laikraščio „Mokslo Lietuva“ leidybos 30-metį.

Šiai konferencijai buvo kruopščiai ruošiamasi. Jos tematika buvo svarstoma keliuose Laikinosios Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo grupės posėdžiuose. Galutinai konferencijos organizavimas aptartas devintajame grupės posėdyje, įvykusiame Seime rugsėjo 13 d.

Laikinosios Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo grupės posėdis Seime, Valstybės Tarybos salėje

LMS tarybos nariai (iš kairės): VU prof. Vygintas Gontis, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė Salomėja Vanagienė ir VGTU prof. Pranas Baltrėnas

Ir tai suprantama, nes šiuo renginiu pradamas renginių ciklas, skirtas ne tik LMS veiklos 30-mečiui, bet ir rengiamam II visuotiniam Lietuvos mokslininkų suvažiavimui,

kuris planuojamas dar šių metų gruodį. Būtent 1989 m. gruodžio mėnesį tuometinė Vyriausybė oficialiai įteisino Lietuvos mokslininkų sąjungą.

Jubiliejinė konferencija buvo tiesiogiai transliuojama Seimo televizijoje ir internete. Dėkojame visiems dalyvavusiems ir kviečiame susipažinti su renginio vaizdo įrašu bei pranešimais. Su įrašu galima susipažinti: <http://lms.lt/2019/10/10/2019-m-spalio-7-d-lietuvos-respublikos-seime-ivyko-lietuvos-mokslininku-sajungos-30-me-ciui-paminti-skirta-sventine-konferencija/>.

Jau kitą dieną po šios konferencijos, spalio 8-ąją, įvyko mokslininkų grupės susitikimas su Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjais Vilma Bačkiute ir Sonata Šulce. Tiek apie jubiliejinės konferencijos turinį, tiek apie šio pasitarimo rezultatus išsamiau – šio numerio „Redaktoriaus komentare“ (žr. 3 p.).

Pasitarimo, įvykusio šių metų spalio mėnesį Prezidentūroje, pasitarimo dalyviai

Tuometiniai Profsąjungų rūmai Vilniuje, kur 1989 m. spalio 7 d. įkurta Lietuvos mokslininkų sąjunga

Antanas Žvironas (1899–1954). Minime žymaus fiziko 120-ąsias gimimo metines. Šeimos archyvo nuotr.

ŠIAME NUMERYJE

Lietuvos mokslininkų sąjunga darbais pasitinka savo veiklos jubiliejų

● 1 p.

Skundžiamės protų nutekėjimu, tačiau ką darome, kad jį sustabdytume arba bent sumažintume?

● 2 p.

Jaunajam mokslininkui atsiveria plačios galimybės

● 4 p.

Lietuvos universitetų įvertinimai pasauliniuose reitinguose

● 6 p.

Baltijos kelias: signataro liudijimai

● 7 p.

Vladislovo Komaro kelias: nuo pavyzdinio ūkio kūrėjo ir tyrimų organizatoriaus iki žūties sovietų lageryje

● 8–9 p.

Panašus ir fiziko Antano Žvirono likimas. Kas atsakys už mokslininkų žudymą?

● 10 p.

Chirurgo Jono Stanaičio 100-metis

● 12 p.

Siekama pritraukti geriausius mokslininkus

Lietuvos mokslo tarybos pranešimas

2019 m. rugsėjo 30 d., Vilnius

Lietuvos mokslo taryba paskelbė Valsybės profesorių programos paraiškų konkursą aukšto lygio ir pasaulyje pripažintiems mokslininkams suburti tarptautines mokslininkų grupes ir Lietuvoje atlikti didelės apimties ir rezultatais išsiskiriančius mokslinius tyrimus. Šis konkursas – antra tyrėjų pritraukimo į Lietuvą programos dalis, skirta telkti tarptautinio lygio profesorius. Programą inicijavo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Lietuvos mokslo taryba.

Švietimo, mokslo ir sporto ministras dr. Algirdas Monkevičius pastebi: „Pasaulinė konkurencija dėl geriausių tyrėjų yra neišvengiama. Ypač svarbu, kad ir Lietuva šioje konkurencijoje dalyvautų, siektų pritraukti į savo aukštąjį mokslą tarptautinę patirtį turinčių ir savo srityje pasižymėjusių tyrėjų. Šia iniciatyva siekiame ne tik pakviesti talentą,

bet ir sukurti ilgalaikį efektą – galimybes mūsų jauniems mokslininkams mokytis iš stipriausių užsienio mokslininkų, taikyti pažangiausias tyrimų metodus.“

Lietuvos mokslo tarybos pirmininko pavaduotojas prof. Ričardas Rotomskis teigia: „Kviečiame į Lietuvą tuos, kurie turi tarptautinio lygio patirtį vadovauti mokslininkų grupei ir siekia reikšmingų mokslinių rezultatų, taikydami naujas praktikas ir pažangius tyrimų metodus. Turime didžiulį potencialą Lietuvoje dirbti perspektyvioms mokslininkų grupėms, kurių moksliniams tyrimams reikalinga išvystyta mokslinių tyrimų infrastruktūra ar moderni įranga, o jų patirtį perimtu jaunieji kolegos.“

Vienam Valsybės profesorių programos projektui numatyta skirti iki 1 mln. eurų Europos Sąjungos fondų investicijų lėšų. Bus finansuojami aukštų ir pritaikomų mokslinės veiklos rezultatų projektai, kuriuos 3–3,5 metų vykdys Lietuvoje dirbsiantis tarptautinė mokslininkų grupė. Jai vadovaus mokslininkas, kuris paskutinius 6 metus vadovauja moksliniams

tyrimams, o iš jų bent 5 metus – užsienyje. Tikimasi, kad į formuojamas tyrimų grupes bus įtraukti ir jaunieji mokslininkai. Lėšos bus skiriamos ne tik moksliniams tyrimams, tyrimo grupės narių atlyginimams ir komandiruočių, bet ir tyrėjų iš užsienio persikėlimo išlaidoms kompensuoti. Paraiškos Valsybės profesorių programos konkursui priimamos iki 2019 m. gruodžio 2 d. Konkurso sąlygos skelbiamos kvietime teikti paraiškas. Konkursui skirtas lankstinukas lietuvių (PDF) ir anglų (PDF) kalbomis.

Praėjusiais metais pradėtas pirmas tyrėjų pritraukimo iš užsienio programos etapas – įvyko protų pritraukimo ir reintegracijos paraiškų konkursas vykdyti mokslinius tyrimus sumaniosios specializacijos srityse ir jau metus finansuojama 13 šios programos projektų. Jiems vadovauja tokie mokslininkai, kaip biomedicinos mokslų daktarė Helsinkio universiteto docentė Asta Audzijonytė, Oulu universiteto (Suomija) profesorius H2020 Inovatyvios medicinos iniciatyvos lėšomis finansuojamo projekto APPROACH kon-

sorciumo narys Ali Mobasheri, 15 metų Toronto universiteto Fizikos ir Cheminių bei fizinių mokslų katedrose dirbantis prof. Virginijus Barzda, kurio tyrimų laukas apima naujų netiesinių optinių mikroskopų kūrimą ir biomedicininio vaizdinimo technologijas, naudojamas vaizdinti ląsteles ir audinius bei tirti sveikus ir vėžinius audinius, Pompeu Fabra universitete Barselonoje dirbantis biomedicinos mokslų daktaras Aurelijus Burokas, sukūręs naują gyvūnų elgesio vertinimo metodą, leidžiantį įvertinti naujų psichiatrinų ligų gydymui skirtų vaistų veiksmingumą bei šalutinius poveikius.

Programa finansuojama ES fondų investicijų ir valstybės biudžeto lėšomis pagal veiklą „Mokslininkų kompetencijos ugdymas vystant protų pritraukimą ir reintegraciją“. Koordinatorius – Lietuvos mokslo taryba. Daugiau informacijos: Lietuvos mokslo tarybos Mokslo fondo ES struktūrinės paramos moksliniams tyrimams vykdyti skyriaus vedėja Eglė Miltakienė (tel. 8 604 76394, e. p. egle.miltakiene@lmt.lt).

MOKSLININKŲ INICIATYVA

Paminklas tiems, kurie išsaugojo lietuvių kalbos tęstinumą ir išplėtė jos vartojimo ribas

Ingė Lukšaitė

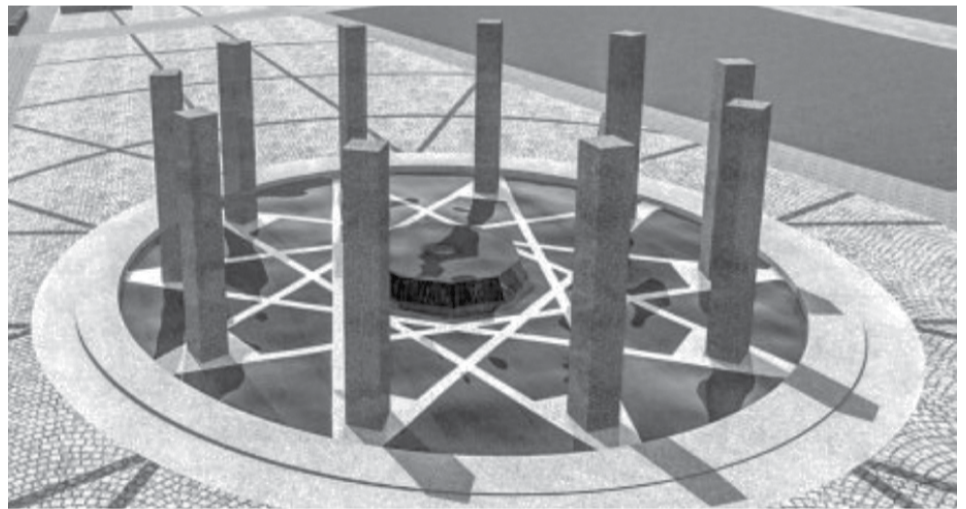
Dabar, kai globalizmas (dažniausiai suvokiamas kaip kosmopolitizmas, nutautėjimas) mūsų viešojoje erdvėje tampa doktrina, o lietuvių kalbos vartojimui jau keliama alternatyva – vis labiau plečiasi anglų kalbos vartojimas, verta suvokti, kad artėjame prie kryžkelės, ir prisiminti mūsų istoriją. Ypač tuos, kurie prieš daugelį šimtmečių ėmėsi savo darbu palaikyti iškeltą XVI a. gimtųjų kalbų vertės idėją ir ją pritaikyti Lietuvos gyvenime. O juk senojoje Lietuvos valstybėje nebuvo tradicijos raštui vartoti lietuvių kalbą. Kalba gyveno ir plėtojosi sakinės kalbos pavidalu, tačiau daugelyje Europos šalių, net ir negausių tautų žemėse, gimtosios kalbos jau turėjo įgijusios rašto kalbos formas, kito ir turtėjo religinės, intelektualiosios kalbos klodais.

XVI a. reformacija Europoje iškėlė gimtųjų kalbų vertės klausimą, atvėrė galimybes plačiau jas vartoti raštui, religinės veiklos sferose. Lietuvoje išaugo asmenybės ir susidarė tylių, darbščių raštijos darbuotojų grupės, kurios visą savo gyvenimą paskyrė, kad kalba išeitų tik iš sakinės kalbos barų, kad ji taptų visaverte, Naujųjų laikų poreikius atliepiančia, kad pajėgtų gyvuoti visose gyvenimo sferose. Asmenybės, kurios

suvokė laiko esminį iššūkį ir visas jėgas skyrė valstybės, visuomenės modernizavimui ir lietuvių kalbos vartojimo ribų plėtimui, yra vertos mūsų atminimo, padėkos ir pagarbos ženkle. Tokio paminklo „Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkams“ kūrimą ir statybą Vilniaus reformatų skvere inicijavo Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija. 2017 m. draugija kartu su Lietuvos dailininkų sąjunga, pritariant Vilniaus miesto savivaldybei, paskelbė konkursą paminklui. Pirmą vietą laimėjo D. Matulaitės ir J. Balkevičiaus paminklo projektas.

Paminklas yra skirtas dešimčiai žymiausių reformacijos pradininkų Lietuvoje ir lietuvių raštijos kūrėjų: Stanislovui Rapolionui, Abraomui Kulviečiui, Mikalojams Radviloms Juodajam ir Rudajam, Martynui Mažvydui, Baltramiejui Vilentui, Jonui Bretkūnui, Andriui Volanui, Merkeliui Petkevičiui ir Jokūbui Morkūnui. Jie įkūnija kultūrinės veiklos Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Prūsijos Kunigaikštystės jungtį, stiprų pasiryžimą visas jėgas skirti Lietuvos valstybės savarankiškumui, intelektualinio gyvenimo ir lietuvių kalbos turinimui. Šiame būryje yra po lygiai dirbusių Didžiojoje ir Mažojoje Lietuvoje, pasauliečių ir dvasininkų, liuteronų ir reformatų.

Vieta paminklui parinkta pradėta tvarkyti Reformatų skvere prieš Vilniaus reformatų bažnyčią. Reformatų skveras yra miesto plotelis, šiuo metu daugiausia turtingą reformacijos istoriją Lietuvoje ir Vilniuje menanti vieta, nors ir stipriai apgriauta. Reformatų skvero vietoje nuo XVI a. antrosios pusės buvo Vilniaus evangelikų kapinės. Kai 1640 m. Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčia buvo ištrėmta iš Vilniaus miesto, ji įsikūrė už miesto sienos

D. Matulaitės ir J. Balkevičiaus paminklo, skirto lietuvių raštijos pradininkams, projektas

dabartinio Reformatų skvero teritorijoje. Iš 2018 m. archeologinių kasinėjimų sužinojome, kad pirmoji už miesto buvo pastatyta medinė bažnyčia (atkastas jos pamatų kampas). Amžiams slenkant, bažnyčią reikėjo perstatyti, keitėsi jos vieta sklype, ilgainiui iškilo sinodo ir konsistorijos – visos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės evangelikų reformatų bažnyčios administracijos – institucijų pastatai. Sinodo pastatas yra išlikęs, o konsistorijos pamatus archeologai atkasė pernai. Tad ši miesto sklypą verta pažymėti tokiu atminties ženklu, kuris sutelktų mūsų požiūrį į pačią reformaciją Lietuvoje, į tai, ką svarbiausia ji mums paliko, kas tebėra įaugę į mūsų gyvenimą.

Šiuo metu verda skirtingų požiūrių į paminklus susidūrimai. Kyla priešpriešos – skirtingų požiūrių į lietuvių kultūrą, jos ateitį – bangos. Atrodytų, kad dabar nepalankus metas atsimentinti mūsų kultūros žymiausias asmenis. Bet kai perkeliame mintyse mūsų istorijos

šimtmečius, kyla klausimas, o kada buvo tas tinkamas metas? Skirtingi požiūriai – mūsų išgyventos istorijos, skirtingų kultūrinės atminties pavidalų atspindžiai. Manau, jie lydės mus ilgai. Mes iki šiol neturime deramų atminties ženklų tiems, kurių veikla padėjo mums išlikti per šimtmečius. Dabar dar galime rasti jėgų ir padėkoti tiems, kurie prieš daugelį šimtmečių daug kuo prisidėjo, kad būtų išlaikytas Lietuvos valstybės savarankiškumas, kad Lietuva modernėtų, o lietuvių kalba turtėdama išlaikytų tęstinumą. Laikas padėkoti tiems, kurių darbai atgulė į mūsų kultūros pamatus.

Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija kviečia visus, neabejingus iškiloms mūsų kultūros asmenybėms, prisidėti lėšomis prie paminklo statybos. Paminklas turėtų būti baigtas 2020 m. Paminklo statybai renkamų lėšų sąskaita LT69 7044 0600 0090 8619 SEB banke. Šaltinis: www.alkas.lt

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

Šventės ir rūpesčiai

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Net labai svarbios, ilgai lauktos šventės ateina ir praėina. Lieka kasdienybė, kaip pasakytų skeptikas. Vis dėlto pirmiausia noriu pasidalinti su skaitytojais neeilinio įvykio – jubiliejinės konferencijos, skirtos Lietuvos mokslininkų sąjungos (LMS) veiklos 30-mečiui, įspūdingais ir atgarsiais. Daugelis dar esame įpratę tokiuose renginiuose matyti sausakimšas sales. Juo labiau – jubiliejinės, su gausybe sveikintojų, didžiuliais glėbiais gėlių ir gausybe dovanų, kurios turėtų paliudyti sukaktį švenčančios organizacijos svarbą. Tačiau naujosios informacinės technologijos leidžia stebėti svarbius įvykius žiūrovui patogiu metu, o vėliau ir dalyvauti diskusijose, teikti pasiūlymus, kaip sutelkti mokslininkų potencialą valstybės strategijai kurti ir įgyvendinti. Šių metų spalio 7-osios konferencija, surengta istorinėje Kovo 11-osios Akto salėje, vyko daugeliui įprastini pirmadienį, užverstą kasdieniais rutininiais darbais. Tačiau tiems, kuriems prieš tris dešimtis metų buvę įvykiai dar gyvi atmintyje, pirmiausia iškyla svarbiausi klausimai: ar tada tikėjomės, kad tokia diena, kaip ši, ateis, ar suvokiame jos dabartinę prasmę, ar tuo metu puoselėtos viltys bent iš dalies pasiteisino?

Lietuvos mokslininkų sąjunga buvo įkurta Vilniuje, tuometiniuose Profų sąjungų rūmuose. Kaip žinome, šio tipiško sovietinės architektūros pastato netrukus nebeliks. Šiomis dienomis rūmai jau griaujami. Po kelerių metų čia turėtų iškilti modernus iškilnių ir reprezentacinių renginių pastatų kompleksas, kuris mūsų istorinei atminčiai neabejingų žmonių jau dabar vadinamas Tautos namais. Tautos namų Vilniuje idėją puoselėjo dar Jonas Basanavičius, o 1990 m. atkūrus nepriklausomą valstybę, ją ypač populiario prof. Vaidotas Antanaitis ir kiti Lietuvos švietėjai.

Tą ankstyvą spalio 7-osios rytą į šiuos, tuo metu mums puošniai atrodžiusius rūmus susirinko per tūkstantį atstovų iš visų mokslo ir studijų institucijų: iš seniausiojo – Vilniaus universiteto ir ką tik atkurto, pirmuosius žingsnius žengiančio Vytauto Didžiojo universiteto Kaune, iš institutų ir filialų, veikusių ne tik Šiauliuose ir Klaipėdoje, bet ir Dotnuvoje, Baisogaloje, Vėžaičiuose, iš bandymų stočių ir laboratorijų. Suvažiavimo tikslas – įkurti savarankišką, nei nuo Maskvos, nei nuo bet kurio kito galios centro nepriklausomą mokslininkų susivienijimą, trokštantį prisidėti prie kuo greitesnio ir sklandesnio nepriklausomos valstybės atkūrimo.

Nors nepriklausomybės idėja (ypač po Baltijos kelio) jau sklاندė visoje Lietuvoje, nerimas dėl ateities dar buvo labai stiprus. Bet beveik dvi dešimtys Organizacinio komiteto narių ir dar didesnis būrys nuoširdžių talkininkų neabejojo suvažiavimo sėkme. Tarp jų buvo filosofas Bronius Kuzmickas, matematikas Algimantas Bikelis, fizikai – Vygintas Gontis, Alfonsas Ramonas, mediko ir istoriko išsimokslinimą įgijęs Vytenis Andriukaitis, itin aktyvus organizatorius Vladislovas Guoga, vėliau ilgus metus dirbęs LMS įkurtoje Lietuvos mokslo taryboje, ir kt. Buvo išrinkta LMS taryba, apsispręsta rengti leidinius, pasakojančius pasauliui apie mokslo raidą Lietuvoje. Tai laikraštis „Mokslo Lietuva“, kurio pirmieji numeriai pasirodė dar iki suvažiavimo, ir dvikalbis (anglų ir lietuvių kalbomis) kas ketvirtį leidžiamas gana didelės apimties žurnalas „Mokslas ir Lietuva“. Jo redaktoriai patvirtintas Algimantas Liekis, atsakinguoju sekretoriumi – šių eilučių autorius. Praėjus trisdešimčiai metų, galima pasidžiaugti, kad didelė dalis tada numatytų darbų atlikta. Tačiau dabartinė akademinės bendruomenės situacija kelia nerimą.

Šių metų jubiliejinėje konferencijoje pranešimus skaitė ir dalyviai, aktyviai prisidėję, kuriant Lietuvos mokslininkų sąjungą: Organizacinio komiteto sekretorius, atsakingas už jo veiklos viešinimą ir naujos mokslininkų spaudos kūrimą, dabartinis LMS pirmininkas prof. dr. Jonas Jasaitis, ilgametis LMS vadovas, daugelio naujų teisės aktų, reglamentuojančių savarankiškos valstybės mokslo ir studijų sistemos raidą, rengėjas, kuravęs šiuos klausimus Vyriausybėje, VU prof. habil. dr. Vygintas Gontis, LMS tarybos narė prof. Jadvyga Kerienė, Geotermijos asociacijos prezidentas dr. Feliksas Zinevičius, itin aktyviai besidarbuojantis išryškinant valstybės geoterminės energijos išteklių svarbą ir naujų mokslinių tyrimų kryptis bei Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos atstovė, LMS tarybos narė Dovilė Kurpytė. Diskusijose dalyvavo Vytauto Didžiojo universiteto rektorius akad.

Juozas Augutis, VU prof. Dobilas Kirvelis, Kovo 11-osios Akto signataras Zigmas Vaišvila ir kt. Konferenciją moderavo Lietuvos Respublikos Seimo narys, laikinosios Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo grupės pirmininkas Lauras Stacevičius.

Tarp konferencijos dalyvių buvo ir kelių universitetų rektoriai, žymūs mokslininkai, visuomenės veikėjai. Savo laiką šiai konferencijai skyrė ir unikalaus kultūros židinio – Senovinės technikos ir materialaus paveldo muziejaus, įkurto Jurbarko r., Smalininkuose, vadovas doc. dr. Justinas Stonys, buvęs ilgametis VGTU mokslo darbuotojas.

Kitą dieną (spalio 8-ąją) įvyko mokslininkų grupės susitikimas su Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjais. Jame dalyvavo buvusi ilgametė Švietimo tarybos pirmininkė VU prof. Vilija Targamadžė, gerai žinoma edukologė ir daugelio mokslinių diskusijų iniciatorė KTU prof. Palmira Jucevičienė, VU profesoriai Vygintas Gontis ir Bronislovas Kaulakys, LMS pirmininkas prof. dr. J. Jasaitis, profesinių sąjungų atstovės dr. Lina Leparskienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas) ir dr. Rūta Žiliukaitė (Vilniaus universitetas), Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos pirmininkė Salomėja Vanagienė, Geotermijos asociacijos prezidentas dr. Feliksas Zinevičius ir kt. Diskusiją kuravo Prezidento patarėjos – Sonata Šulcė ir Vilma Bačkiūtė.

Susitikimo metu apžvelgta vis didesnį akademinės bendruomenės nerimą keliančios mokslo ir valstybės strategijos sąsajos, mokslininkų potencialo stiprinimo (jaunųjų tyrėjų ugdymo ir patyrusių mokslininkų įtraukimo į naujausius projektus), mokslinių tyrimų ir mokslininkų atlyginimų klausimai. Diskusija patvirtino, kad valstybės valdymo institucijų turima informacija apie mokslininkų veiklą ir jos perspektyvas nėra pakankama. Nėra žinoma, kiek dabar, po įvairių „reformų“ ir „optimizacijų“ turime mokslininkų ir kuriose srityse jie dirba, kurioms perspektyvoms sritims stokojama dėmesio, kiek mokslininkai uždirba ir kodėl dalis jų vis dar priversti bėgėti po kelias darbovietes arba eikvoti savo laiką ir jėgas visiškai su mokslu nesusijusiose srityse. Nesidomima, kiek mokslininkų dėl šių „reformų“ ir „optimizacijų“ praradome ir koks jų tolesnis likimas, kiek iš jų emigravo, kiek išvis prarado galimybę dirbti moksle. Kokią žalą patyrė valstybė dėl mokslininkų „išteklių ekspozicijos“, niekas neskaičiavo. Net gana atsakingas tarnybinės pozicijas užimantys pareigūnai šiais klausimais vargu ar yra rimtai susimąstę, o juo labiau pasiūlę, kaip tokią absurdišką padėtį pakeisti.

Kaip akcentavo šio pasitarimo dalyviai, susidaro vaizdas, kad nemažai reformų tik vadinamos reformomis. Joms ruošiantis su mokslininkais nesitariama arba jiems net neleidžiama dalyvauti šiame procese. Užtenka prisiminti vadinamąjį „universitetų tinklo“ optimizacijos planą, kurį po kurio laiko vadinsime ne „reforma“, o tikruoju vardu – AFERA. Kaip turi derėti universitetų tinklas su regionų darnios raidos siekiu, kaip tai atsilieps visai valstybės ūkio pažangai ir pilietinės visuomenės ugdymui bei jos sudominimui mokslu, kaip tai paveiks emigracines nuotaikas, atsakymo net neieškota, nors skambių, deja, nieko bendra su tikrove neturinčių frazių ir pažadų buvo daug. Mums žadėjo, kad šis planas leis sutaupyti valstybės lėšas ir sutelks išteklius. Apie tai, kas yra ALMA MATER šiuolaikinėje visuomenėje, kuo universitetas, veikiantis nuo 1938-ųjų ar dar anksčiau, skiriasi nuo prekybos ar logistikos centro, ką tai reiškia keliolikai universiteto absolventų kartų, „reformatoriai“ net nesusimąstė.

Diskusijoje konstatuota, kad šis pasitarimas yra tik pradžia. Rengiama medžiaga būsiamiems susitikimams, tarp jų – ir su Prezidentu. Aptarta, kad reikia suformuoti mokslininkų grupę, kuri galėtų aktyviai prisidėti, atkuriant mokslo vaidmenį šių dienų Lietuvoje ir paskatinant mokslo bei ekonomikos raidos sinergiją, kad atkurtos valstybės gyventojų skaičius būtų ne nuolat mažėjantis, o artėjantis prie KETURIŲ MILIJONŲ LIETUVOS. Tik ne bet kur (Airijoje, Norvegijoje, gal net Venesueloje ar Pietų Afrikos Respublikoje), o čia – prie Baltijos – protėvių ir tėvų žemėje. Neapgaukinėkime nei kitų, nei savęs. Kitos Lietuvos niekur nėra. Todėl tie valdantieji, kurie jau susikūrė atsarginius verslus ir buveines kur nors Ispanijoje arba jau turi gerai apmokamas tarnybas Belgijoje ar Prancūzijoje, turėtų dažniau prisiminti savo atsakomybę valstybei.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

2021-ieji - Archyvų ir Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metai. 2021-aisiais sukaks 100 metų nuo pirmojo valstybės archyvo įkūrimo Lietuvos Respublikoje. Priimtame dokumente pabrėžiama, kad Lietuvos atminties institucijų vaidmuo saugant ir įprasminant tautos istorinę kultūrinę atmintį, skatinant Lietuvos Respublikos piliečių sąmoningą kultūrinės tapatybės kūrimą, ugdant pagarbą valstybei, jos istorijai, nacionalinei kultūrai yra ypač svarbus. Minint Lietuvos archyvų 100 metų jubiliejų, siekiama paskatinti visuomenę domėtis valstybės praeitimi ir istorija.

Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metus nutarta skelbti, nes 2021 m. sukanka 700 metų nuo didžiojo kunigaikščio Gedimino sąjungos su totoriais sudarymo. „Totoriai paliko ryškų pėdsaką Lietuvos istorijoje, dalyvavo visuose karuose ir sukilimuose, kovodami už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Lietuvos totorių bendruomenė reikšmingai prisidėjo prie Lietuvos valstybingumo atkūrimo, istorijos ir kultūros, ši bendruomenė savo gyvenimą susiejo su Lietuva ir yra jos istorijos dalis“, – pabrėžiama priimtame Seimo nutarime.

Čiunės Sugiharos metai. Seimas 2020-uosius paskelbė Čiunės Sugiharos metais. Šį sprendimą parlamentas priėmė atsižvelgdamas į tai, kad 2020 m. bus minimos Japonijos konsulo Č. Sugiharos, išdavusio Japonijos tranzitines vizas žydų tautybės žmonėms ir taip išgelbėjusio daugiau kaip 6 000 žmonių gyvybių, veiklos Kaune (1939–1940 m.) 80-osios metinės. Kartu bus paminėtos ir Č. Sugiharos 120-osios gimimo metinės. Seimo nutarime pabrėžiama Č. Sugiharos humaniško poelgio svarba šiandienos pasauliui, taip pat tai, kad 1985 m. Č. Sugiharai buvo suteiktas Pasaulio tautų teisuolio vardas, o Lietuvos ir Belgijos intelektualų ir verslininkų įkurta viešoji įstaiga „Sugiharos fondas – diplomatai už gyvybę“ skatina menininkus kurti kūrinius jo atminimui įamžinti. Priimtame dokumente akcentuojama Č. Sugiharos atminimo puoselėjimo reikšmė plečiant tarpvalstybinius, ekonominius, kultūrinius ir švietimo ryšius su Japonija, kurią Lietuva laiko savo strategine partnere Azijos regione.

Įkurta „Baltic Plus“ grupė. Seimo delegacijos Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje (ETPA) pirmininkas Algirdas Butkevičius ir jo pavaduotojas Egidijus Vareikis, dalyvavę ETPA plenarinėje sesijoje Strasbūre, kartu su kolegomis iš Latvijos, Estijos, Sakartvelo ir Ukrainos pasirašė pareiškimą „Dėl „Baltic Plus“ grupės įsteigimo ir atsisakymo dalyvauti Europos Tarybos 70-ųjų metų minėjimo renginiuose“.

Penkių valstybių delegacijos pareiškė, kad ETPA įkuriami „Baltic Plus“ grupė, kuri sieks, kad ETPA ir jos narės laikytųsi pagrindinių principų, kuriais remiantis buvo įsteigta ETPA. Grupės narių delegacijos ir toliau laikysis Rusijos įvykdytos Krymo okupacijos ir aneksijos, tebesitęsiančios Rytų Ukrainos ir Sakartvelo bei Moldovos teritorijų karinės okupacijos nepripažinimo ir pasmerkimo politikos. Pareiškimu parlamentarai atsisakė dalyvauti oficialiuose Europos Tarybos 70-ųjų metų minėjimo renginiuose, protestuodami prieš Europos Tarybos vertybių išsižadėjimą ir paklusimą Rusijos Federacijos reikalavimams bei finansiniam sabotavimui.

Neleisti Lietuvos žemės gelmių paversti sąvartynu. Spalio 9 d. Aplinkos apsaugos komitetas svarstė Žemės gelmių įstatymo pakeitimo projektą ir priėmė sprendimą, draudžiantį anglies dioksidą (CO²) saugoti (laidoti) natūraliose žemės gelmių ertmėse ir vandeninguose horizontuose. Dėl šio projekto viešumoje kilo diskusijų ir kai kurių verslo grupių nepasitenkinimas.

„Mums turi rūpėti ne atskirų verslo grupių interesai, o Lietuvos žemės gelmės ir čia gyvenančių žmonių saugi bei sveika aplinka. Žodis „saugojimas“, kalbant apie anglies dioksidą, čia netinkamas, nes, suleidus jo į žemės gelmes, atgal nesugrąžinsi. Lietuva neturi taršios gamybos, net dujas deginančios elektrinės stovi rezerve nenaudojamos dėl to, kad jose naudojant dujas pagaminta elektros energija tris kartus brangesnė nei importuojama. Nacionalinėje energetikos strategijoje numatyta iki 2050 m. atsisakyti viso iškastinio kuro energijos gamyboje, Lietuvos parlamentas ta kryptimi ir eina. Privačios kompanijos visada siekia tik investicinės naudos, o visos CO² bei tokio kapinyno priežiūros sąnaudos ir galimos neigiamos pasekmės guls ant Lietuvos žmonių pečių. Tačiau pats svarbiausias aspektas – Lietuva,

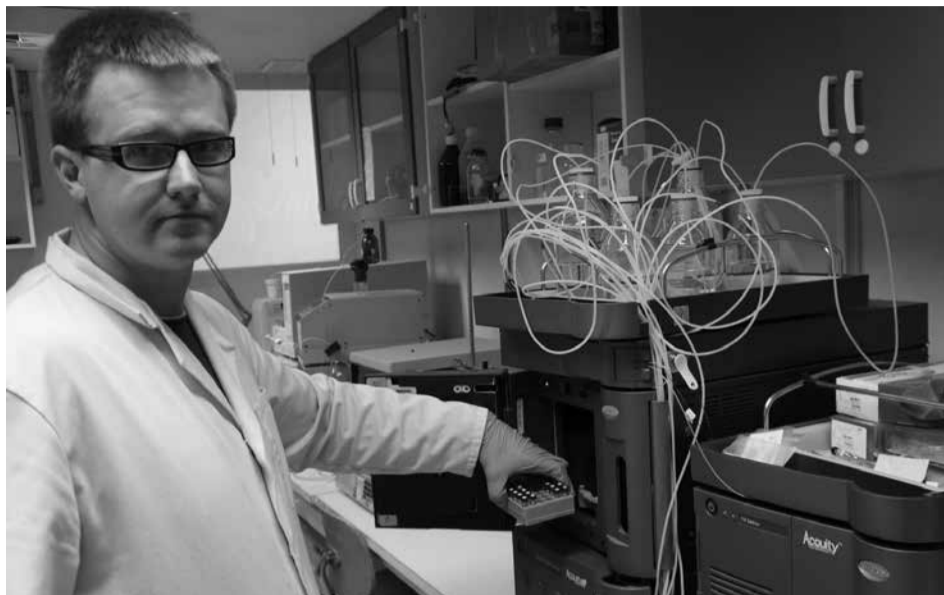
JAUNOJO TYRĖJO PUSLAPIS

VDU mokslininkas laimėjo NASA stažuotės konkursą

Akademikas, habil. dr. Audrius Maruška

Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Gamtos mokslų fakulteto (GMF) Instrumentinės analizės atviros prieigos centro vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Tomas Drevinskas laimėjo prestižinį JAV Nacionalinės aeronautikos ir kosmoso administracijos (NASA) paskelbtą konkursą podoktorantūros stažuotei. Mokslininkas dvejus metus dirbs Kalifornijos technologijos institute, Reaktyvinio judėjimo laboratorijoje. Stažuotės metu jis sieks sukurti visiškai automatizuotą autonominį analizės aparatą, kuris veiks po vandeniu. Tokį prietaisą planuojama išsiųsti į vandeninguosius pasaulius – Jupiterio ir Saturno palydovus (Europą, Enceladą, Ijo) ieškant gyvybės pėdsakų. Laimėta stažuotė yra didelis pasiekimas: tai ne tik fakultete vykdomų darbų, bet ir Lietuvos mokslo tarptautinis įvertinimas, vystant aukštąsias ir kosmines technologijas.

Tomas Drevinskas GMF Instrumentinės analizės atviros prieigos centro laboratorijoje pradėjo dirbti 2008 m., dar studijuodamas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Farmacijos fakultete. Vytauto Didžiojo universitete jis parengė savo diplominį darbą. Vadovaujant akademikui habil. dr. Audriui Maruška, Tomas Drevinskas apgynė VDU

Dr. Tomas Drevinskas atlieka eksperimentus Gamtos mokslų fakulteto Skysčių chromatografijos laboratorijoje. Nuotrauka iš GMF archyvo

daktaro disertaciją „Bekontaktinių kapiliarinio formato detektorių kūrimas ir panaudojimas cheminei ir aplinkos analizei“. Tuo laikotarpiu jis studijavo radioelektroniką, įgijo informatikos magistro laipsnį, domėjosi programavimu, dirbtiniu intelektu, neuronų tinklų informacinėmis technologijomis,

aktyviai dalyvavo daugelyje mokslo tyrimo projektų. Tai sudarė galimybes sėkmingai plėtoti analizės sistemų kūrimo ir vystymo kryptį, atlikti daugiakrypčius ir tarpkrypčius mokslo tyrimus GMF Instrumentinės analizės atviros prieigos centre.

Gauti rezultatai buvo publikuojami aukš-

tų reitingų tarptautiniuose mokslo žurnaluose, tokiuose kaip „Analytical Chemistry“ (JAV chemikų draugija), „Electrophoresis“, „Analytical Methods“, „Analytical and Bioanalytical Chemistry“ ir kituose. Sukonstruoti autonominiai miniatiūrizuoti analizės prietaisai šiuo metu yra patentuojami. Publikacijos tarptautinėje mokslo spaudoje patraukė užsienio ekspertų dėmesį.

Darbas susidomėjo ir NASA mokslininkai Amerikoje. Jaunam mokslininkui pavyko laimėti prestižinę podoktorantūros tyrimų stipendiją NASA laboratorijose Amerikoje. Tai ypatingas laimėjimas, svarbus ne tik universitetui, bet ir viso Lietuvos mokslo prestižui. Ilgalaikės stažuotės pasaulinės reikšmės svarbiausiuose mokslo centruose turėtų būti vienas iš mokslo vystymo prioritetų. Jaunam mokslininkui tikslinga dalyvauti keliose tokiose stažuotėse. Tiesioginė patirtis, įgyta šalyse, pirmaujančiose mokslo ir technologijų srityje, išspręstų daugybę vietinių mokslo ir studijų problemų. Ji yra esminė ir naudinga plėtojant šiuolaikinę daugiakryptį mokslą bei studijas. Rekomenduotina ne viena, o kelios tokios ilgalaikės stažuotės. Jos suteikia tyrėjams brandos, ryšių su pirmaujančiais mokslininkais, lemia naujas kryptis Lietuvos moksle. Tai efektyviai paspartintų mokslo ir studijų sistemos tobulinimą Lietuvoje. ■

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

Lietuvos mokslo taryba finansuos prestižiniuose Europos konkursuose pripažintus Lietuvos tyrėjų projektus. Vyksta paraiškų konkursas. Lietuvos mokslo taryba paskelbė antrą paraiškų konkursą finansuoti Lietuvos mokslininkų projektus, gavusius aukštus įvertinimus, bet dėl lėšų trūkumo nefinansuotus programos „Horizontas 2020“ paraiškų konkursuose. Į Marie Skłodowska Curie individualias stipendijas ir Europos mokslo tarybos (ERC) dotacijas 2016–2018 m. pretendavusiems tyrėjams iš Europos Sąjungos fondų investicijų numatyta skirti apie 4,1 mln. eurų.

Paraiškas gauti Marie Skłodowska Curie individualią stipendiją kasmet teikia iki 10 tūkst. tyrėjų iš viso pasaulio, stipendiją laimi ne daugiau kaip 14–15 proc. dalyvavusių konkurse. Trijuose ERC dotacijų konkursuose sulaukiama vidutiniškai 7 tūkst. paraiškų, iš jų apie 3 tūkst. paraiškų teikiama dėl dotacijos pradedantiesiems ir po maždaug 2 tūkst. – įsitvirtintiems ir patyrusiems tyrėjams. Finansavimas skiriamas 11–13 proc. pretendentų.

„Svarbus kiekvienas aukštai įvertintas projektas, nes jis didina Lietuvos tyrėjų matomumą, demonstruoja mūsų mokslinių tyrimų potencialą, kloja pamatus naujoms partnerystėms. Kviečiame tyrėjus pasinaudoti galimybe įgyvendinti savo idėjas“, – teigia Lietuvos mokslo tarybos pirmininko pavaduotojas prof. Ričardas Rotomskis. Lietuvos mokslo tarybos paskelbtas konkursas yra skirtas tyrėjams, dalyvavusiems Marie Skłodowska Curie individualių stipendijų konkurse ir surinkusiems ne mažiau kaip 70 balų. Jame taip pat gali dalyvauti ERC dotacijų pradedantiesiems, įsitvirtintiems arba patyrusiems tyrėjams siekė mokslininkai, kurių projektus ERC ekspertų komisija pripažino finansuotiniais. Paraiš-

kos individualių MTEP (H2020) projektų konkursui priimamos iki 2019 m. gruodžio 2 d. Konkurso sąlygos skelbiamos kvietime teikti paraiškas.

Programa finansuojama ES fondų investicijų ir valstybės biudžeto lėšomis pagal veiklą „Mokslininkų kvalifikacijos tobulinimas vykdant individualius „Horizontas 2020“ MTEP projektus“. Koordinatorius – Lietuvos mokslo taryba. Daugiau informacijos: Lietuvos mokslo tarybos Mokslo fondo ES struktūrinės paramos moksliniams tyrimams vykdyti skyriaus vedėja Eglė Miltakienė (tel. 8 604 76394, e. p.).

Priimtųjų į profesinio mokymo įstaigas skaičius padidėjo. Iš viso šiemet rudenį amato profesinio mokymo įstaigose mokytis pradės 18 233 moksleiviai. Pasibaigus rugsėjo 12 d. – spalio 1 d. vykusiam papildomam priėmimui, paaiškėjo rudens bendrojo priėmimo rezultatai. Per papildomą priėmimą į profesinio mokymo įstaigas priimti 268 moksleiviai, daugiausia jų igis darbo rinkoje paklausias profesijas inžinerijos – 83, taip pat paslaugų asmenims srityse – 65.

Per pagrindinį priėmimą į profesinio mokymo įstaigas šiemet priimta daugiau mokinių nei pernai: 2019 m. – 17 965, 2018 m. – 17 157. Daugiausia sutarčių sudaryta inžinerijos ir inžinerinių profesijų (4 227), paslaugų asmenims (3 472) bei architektūros ir statybos (2 111) švietimo sričių mokymo programose. Tarp stojančiųjų populiariausios buvo automobilių mechaniko, apdailininko, slaugytojo padėjėjo, paramediko, socialinio darbuotojo padėjėjo, kirpėjo, kosmetiko, masažuotojo specialybės.

Norintys mokytis profesinio mokymo įstaigose dar galės dalyvauti šiemet antrą kartą vyksiančiame žiemos priėmime, kuris prasidės lapkričio mėnesį. Į profesinio mokymo įstaigas gali stoti įgijusieji pagrindinį (po 10

klasės), vidurinį išsilavinimą (po 12 klasės), taip pat neturintieji pagrindinio išsilavinimo (po 9 klasės) – jį galima įgyti lygiagrečiai su profesija. Profesinių mokyklų moksleiviams mokamos stipendijos.

Šiuo metu Lietuvoje veikia 60 profesinio mokymo įstaigų. Jose amato mokosi apie 33 tūkst. mokinių. Visą informaciją apie bendrąjį priėmimą galima rasti LAMA BPO tinklalapyje: .

Profesinis mokymas taps lankstesnis. Profesinio mokymo teikėjai galės lengviau diegti modulinę programą. Atliepiant visų profesinio mokymo teikėjų ir verslo poreikį bei mažinant našta verslui, švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius patvirtino Formaliojo profesinio mokymo programų atitikties sąrašą. Vadovaujantis šiuo sąrašu, visiems profesinio mokymo licencijų turėtojams, kurie vykdo jau anksčiau ekspertų pripažintas programas, bus papildomos licencijos, nebedubliuojant vykusio vertinimo. Tai leis greičiau pradėti teikti modulinio mokymo paslaugas. Norintys gauti papildomas licencijas turi kreiptis į švietimo, mokslo ir sporto ministeriją.

Profesinio mokymo organizavimas modulinio principu sudaro sąlygas įgyti atskirų profesinių kompetencijų. Atsiranda galimybė kvalifikaciją įgyti nebūtinai mokantis visą programą nuosekliai, ją galima pasiekti dalimis, mokantis pagal atskirus modulius. Tai leidžia sparčiau įsiliesti į darbo rinką, o vėliau, esant reikalui, sugrįžti į profesinio mokymo įstaigą mokytis naujų modulių ar įgyti visą kvalifikaciją.

Lietuva supažindino su savo pasiekimais mokslo ir inovacijų srityse. Rugsėjo 24–27 d. vizito Briuselyje metu švietimo, mokslo ir sporto viceministras Valdemaras Razumas ES mokslo politikos formuotojams pristatė Lietuvos mokslo pasiekimus ir mūsų

mokslininkų indėlį sprendžiant aktualius nūdienos iššūkius. Rugsėjo 24–26 d. viceministras dalyvavo Briuselyje vykstančiame didžiausiam Europos Sąjungoje mokslui ir inovacijoms skirtame renginyje – Mokslinių tyrimų ir inovacijų dienoje. Rugsėjo 24 d. vykusioje panelinėje diskusijoje viceministras kartu su kitų ES šalių atstovais aptarė mokslų grįstą įžvalgų – ateities scenarijų – vaidmenį formuojant tiek ES, tiek nacionalinę politiką mokslo ir inovacijų srityse bei galimybes jų rezultatyvesniam panaudojimui praktiniame įgyvendinimo procese.

Rugsėjo 26 d. Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto viceministras kartu su Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro mokslininku, Kavli premijos laureatu prof. Virginiumi Šikšniu susitiko su Europos Parlamento ITRE ir ENVI komitetų nariais. Susitikimų metu aptartas prof. V. Šikšnio padarytas „genų žirklių“ atradimas, didžiausią dėmesį skiriant genų redagavimo klausimo reglamentavimo ES peržiūrėjimui, kuris leistų plėtoti ir praktiškai panaudoti reikšmingus mokslinių tyrimų rezultatus Europoje. Šis klausimas taip pat aptartas viceministro V. Razumo ir prof. V. Šikšnio susitikime su už mokslinius tyrimus, mokslą ir inovacijas atsakingu Europos komisaru Carlosu Moedasu.

Rugsėjo 27 d. vykusiam Konkurencinumo tarybos posėdyje viceministras pristatė Lietuvos poziciją dėl būsimos „Europos Horizonto“ programos sinergijų su kitomis ES programomis, akcentuodamas praktiškai įgyvendinamą ir administraciniu požiūriu „draugiškų“ sinergijų svarbą bei suderintų veiksmų tarp ES ir jos narių būtinybę. Viceministras taip pat pristatė Lietuvos poziciją dėl ilgalaikės tvaraus augimo strategijos, kuri

VGTU studijų programose – procesų automatizavimas

Didėjant procesų automatizavimų kiekiams rinkoje ir kūrybiškumo reikalaujančių darbų kiekiams, universitetai turi ieškoti sprendimų parengti naująją darbuotojų kartą, kuri galėtų sėkmingai įsiliesti į darbo rinką. Globaliame procesų automatizavimo kontekste Lietuva neatsilieka, tačiau susiduria su tomis pačiomis problemomis, kaip ir daugelis kitų šalių – darbuotojų kvalifikacijos kėlimo ir esamų talentų perkvalifikavimo į procesų automatizavimą.

Procesų automatizavimas (angl. *Robotic Process Automation, RPA*) – aktuali informacinių technologijų sritis. RPA robotai atlieka rutiniškus veiksmus, kurie žmonėms yra nuobodūs ir juos atlikdami žmonės daro klaidas. Robotai leidžia viso to išvengti ir padidinti darbo našumą.

Prisitaikydamas prie naujų iššūkių darbo rinkoje, Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU) pirmasis Baltijos šalyse su UiPath (vienu sparčiausiai augančių RPA įrankio kūrėju) ir agentūros „Investuok Lietuvoje“ pastangomis į savo informatikos studijų programas įtraukė procesų automatizavimą. „Procesų automatizavimo studijų dalykas leis mūsų studentams įgyti naujų kompetencijų ir sustiprinti jų pozicijas darbo rinkoje. Šis naujas studijų dalykas atvers galimybes studentams giliau nagrinėti or-

VGTU Informacinių sistemų katedros vedėjas prof. Dalius Mažeika. Simo Bernoto nuotr.

ganizacijų procesus, identifikuoti tinkamus robotizacijai ir juos robotizuoti, tobulinti robotus, papildant juos dirbtinio intelekto savybėmis atpažįstant tekstą, vaizdus ar balsą. Taip pat tai bus puiki proga praplėsti bakalauro studijų baigiamųjų darbų temų

spektrą“, – teigia VGTU Informacinių sistemų katedros vedėjas prof. Dalius Mažeika.

„Džiaugiamės, kad Lietuvos universitetai reaguoja į pokyčius moksle ir darbo rinkoje. Procesų automatizavimo įvairiose industrijoje tik daugės, todėl reikia parengti darbuotojus, kurie galės atliepti paklausą. Tačiau taip pat labai svarbu, kad būsimi ir esami studentai rinktųsi specialybes, kurių reikės ateities darbams, ypač IT ir inžinerinėse studijose. Šių krypčių pirmakursių mažėja neatsitiktinai – laikančių fizikos, chemijos ir informacinių technologijų egzaminus nesiekia nė 10 proc. Dėl to vis mažiau studentų galės rinktis ateities specialybes. Mokyklos ir gimnazijos turėtų aktyviau populiarinti matematikos ir gamtos dalykų (STEAM) mokymąsi“, – teigia Vydūnas Trapinskas, investicinės aplinkos ekspertas „Investuok Lietuvoje“.

„Investuok Lietuvoje“ duomenimis, Lietuvoje 34 proc. paslaugų centrų jau yra pritaikę procesų automatizavimo sprendimus, tačiau taip pat ryškėja žinių ir talentų trūkumo problema. Įmonės nuolat ieško inovatyvių sprendimų ne tik efektyviančių veiklą, bet ir suteikiančių įdomesnio darbo galimybes. Automatizavus procesus, pasikartojančias, taisyklėmis grįstas užduotis ir dažniausiai – nuobodesnes, atlieka kompiuterių programos. Darbuotojai gali daugiau

Vydūnas Trapinskas, agentūros „Investuok Lietuvoje“ investicinės aplinkos ekspertas. „Investuok Lietuvoje“ nuotr.

laiko skirti analizės, aukštos pridėtinės vertės bei kūrybinio mąstymo reikalaujančioms užduotims. Tikimasi, kad tokios iniciatyvos, karjeros galimybių išplėtimas stiprins Lietuvos poziciją kognityvinio procesų automatizavimo ir dirbtinio intelekto srityse. ■

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 3 p.

viena iš nedaugelio pasaulio valstybių, turi tyrą požeminį vandenį. Globaliai kovodami su klimato kaita ir žemės užterštumu, negalime elgtis nežmoniška su savo krašto žemės gelmėmis – tai būtų veidmainystė prieš ateinančias kartas“, – kalbėjo A. Skardžius.

Pasak A. Skardžiaus, Prezidentūra yra pateikusi raštą, kuriame taip pat neigiamai vertina idėją CO₂ laidoti Lietuvos žemės gelmėse. „Anglies dvideginio įleidimas po

žeme yra nauja praktika, todėl ir Europos Komisija išpėja apie galimas grėsmes. Viena jų – CO₂ nutekėjus, jis gali užteršti požeminius ir gruntinius vandenis. Taip pat gali pakenkti ar sunaikinti žemės gelmėse esančius naudinguosius išteklius. Aplinkos apsaugos komitetas laimėjo kovą dėl CO₂ laidojimo žemės gelmėse, dabar laukia mūsų Seime“, – sako A. Skardžius.

Siūloma senjorams kompensuojamus vaistus leisti įsigyti nemokamai. Atsižvelgiant į 2019 m. liepos 5 d. pasirašytos Koalicijos sutarties nuostatas, įstatyme

siūloma įtvirtinti, kad visiems 75 metų ir vyresniems asmenims kompensuojamieji ambulatoriniai gydymui skirti vaistai ir medicinos pagalbos priemonės būtų 100 proc. kompensuojami iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų.

Projektu taip pat numatoma, kad mažas pajamas gaunantiems Lietuvos gyventojams paciento priemokos už kompensuojamus vaistus ir medicinos pagalbos priemones bus padengiamos Vyriausybės nustatyta tvarka, t. y. šiems pacientams jų mokėti nereikės.

Lengvata senjorams užsakant asmens dokumentus. Seimas priėmė Rinkliavų įstatymo pataisą (projektas Nr. XIIIIP-1726(2)), kuria nuspręsta senatvės pensijos amžiaus sulaukusiems piliečiams padidinti lengvatą užsakant asmens tapatybės kortelę arba pasą. Valstybės rinkliavos už šių dokumentų išdavimą, keitimą bendra tvarka dydis jiems bus mažinamas nuo 50 iki 80 proc. Kaip ir iki šiol, šiems asmenims valstybės rinkliava bus mažinama jų pasirinkimu tik už vieno iš šių dokumentų išdavimą, keitimą bendra tvarka. ■

Žurnalui „Talka“ – 100 metų

Jolanta Stasytė Berniūnienė

Kooperacijos žurnalui „Talka“ šiemet sukanka 100 metų. Jis be pertraukų įvairiu dažnumu ėjo Kaune nuo 1919 m. spalio iki 1940 m. liepos. 1919 m. „Talka“ leido Pakaunės kooperacijos bendrovių sąjunga, 1920–1925 m. – Lietuvos kooperacijos bendrovių sąjunga, o po 1925 m. – Lietuvos kooperatyvų taryba. 1919–1940 m. iš viso buvo išleisti 438 „Talkos“ numeriai.

Žurnalo pavadinimo prasmę paaiškinta pirmajame numeryje: „Kooperacija daugiau panėsi į baigiamas nykti mūsų sodžiuose talkas. Kuriam reikalui daromos talkos, visiems gerai žinoma: vienam kuriam kaimo gyventojui reikia linus minti, rugius kirsti, ar kitą kurį darbą dirbti. Prašosi į talką kaimynų. Susirenka dažniausiai jaunimas – ir darbas tirpsta. Už darbą jokio mokesnio nemama, bet kiekvienas žino, kad patalkavus jam šiandien savo kaimynui, ryt tas kaimy-

nas prašomas patalkaus jam. Suprantamas daktas, kad į talką eiti nepriversi varu. Į talką žmonės eina viens kitam savo noru, susišelpimo vedami. Kiek kitokios ir kitais vardais atsirado talkos paskutiniaisiais laikais, kurias vadiname Koperacijos bendrovėmis. <...> Jei žmonės ūkio reikalais savo noru sutaria bendrai dirbti ne pelnui, tik savo gyvenimo reikmėms tenkinti, nenaudojant kitų, tai ir yra kooperacijos b-vė.“ [1]

Žurnalą „Talka“ inicijavo ir 1919–1928 bei 1937–1940 m. redagavo Petras Šalčius (1893–1958), ekonomistas, kooperacijos teoretikas ir praktikas, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, veiklus įvairių kooperacijos organizacijų narys, spaudos bendradarbis. Baigęs teisės studijas ir išklauses Aukštuosius kooperacijos kursus Maskvoje, 1919 m. P. Šalčius buvo pakviestas į Prekybos ir pramonės ministeriją, kur dalyvavo steigiant Kooperacijos departamentą bei rengiant Kooperacijos bendrovių įstatymą,

paskatinusį Lietuvoje kurti kooperacines bendroves, kurios Pirmojo pasaulinio karo ir vokiečių okupacijos metu buvo beveik visai išnykusios.

P. Šalčius kūrė kooperatyvus ir kooperacijos sąjungas, parengė kooperacinių bendrovių įstatų pavyzdžius, taip pat knygelių tvarkymo klausimais, parašė pirmąjį lietuvišką buhalterinės apskaitos vadovėlį, paskelbė per 600 originalių ir verstų straipsnių [4; 5].

Be P. Šalčiaus, prie „Talkos“ žurnalo redagavimo įvairiu leidinio gyvavimo laiku prisidėjo nemažas būrys visuomenės, politikos ir ūkio veikėjų: ekonomistas, mokslininkas, pedagogas Marijonas Gregorauskas (1908–1995), gamtos mokslų daktaras, agronomas, pedagogas, politikas Jurgis Krikščionas (1894–1947), Spaudos fondo veikėjas, politikas, Kooperacijos banko valdybos pirmininkas Vincas Kvieska (1889–1958), agronomas, miškininkas, politikos ir visuo-

menės veikėjas, Lietuvių mokslo draugijos narys Jonas Masiulis (1870–1941), pedagogas, visuomenininkas, tautosakos rinkėjas Silvestras Pašakarnis (1891–1954), rašytojas, aktorius, režisierius, žurnalistas Antanas Rūkas (1907–1967), politikas, visuomenės veikėjas, Lietuvos Vyriausybės ir Lietuvos banko vadovas, žemės ūkio specialistas Juozas Tūbelis (1882–1939), politikas, vienas Kooperacijos banko steigėjų, jo valdybos pirmininkas, Lietuvos kooperatyvų tarybos sekretorius Vincas Zakarevičius (1891–?).

Žurnalas rašė apie bendruosius kooperacijos ir ūkio reikalus, Lietuvos politinį ir kultūrinį gyvenimą, teikė praktinių patarimų kooperatyvams, skelbė žinias apie Lietuvos ir užsienio bendrovių patirtį, dalijosi kaimynų, rinkų naujienomis, rūpinosi Lietuvos kooperacijos bendrovių sąjungos reikalais, populiarino ekonomikos ir statistikos žinias,

■ Nukelta į 8 p.

Įvertinimas pasauliniame absolventų įsidarbinimo reitinge

Rugsėjo 19 d. paskelbtame naujausiame pasauliniame QS absolventų įsidarbinimo reitinge („QS Graduate Employability Rankings 2019“) tarp 301–500 geriausiųjų vėl pateko Vytauto Didžiojo universitetas (VDU). VDU šiemet parodė itin gerus rezultatus, konkurencingus ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Rytų Europoje – po studijų sėkmingai įsidarbina net 94,3 proc. baigusiujų VDU.

Šiemet į reitingą pateko keturi Lietuvos universitetai. Reitingas parodo, kaip geriausias aukštasis mokyklas vertina darbdaviai ir kokias galimybes turi vienos ar kitos institucijos absolventas. VDU pagerino rezultatus kategorijoje, vertinančioje duomenis apie absolventų įsidarbinamumą (angl. *Graduate Employment Rate*). Čia jis surinko net 85,6 taško iš 100, pagerindamas praėjusių metų rodiklį (66,6).

Šioje kategorijoje universitetai vertinami pagal absolventų, susiradusių darbą per vienerius metus po studijų baigimo, skaičių. Absolventų apklausa parodė, kad sėkmingai įsidarbina 94,3 proc. baigusiujų VDU.

Pasak VDU rektoriaus prof. Juozo Auğučio, šie rezultatai patvirtina, kad universitetas eina teisinga kryptimi, suteikdamas galimybę studijuojantiems įgyti visapusišką išsilavinimą. Šiais metais VDU tapo plačiausios aprėpties aukštąja mokykla Lietuvoje – po integracijos su Lietuvos edukologijos ir Aleksandro Stulginskio universitetais. „Itin konkurencingame šiandienos pasaulyje platus išsilavinimas turi ypatingą vertę – jį turintys absolventai yra pranašesni darbo rinkoje ir geba greičiau prisitaikyti prie pokyčių. Džiaugiamės, kad tą patvirtina ir mūsų universiteto gerėjantys rezultatai šiame reitinge“, – reitingo

rezultatus komentavo rektorius.

Šias tendencijas atspindi ir tarptautinių tyrimų rezultatai. Antai Europos profesinio mokymo plėtros centro tyrimas parodė, kad iki 2030-ųjų didžiausią pranašumą turės persiorientuoti gebantys specialistai – tie, kurie rinksis platesnes, daugiau sričių apimančias studijas. Ekspertų duomenys ragina nesikoncentruoti į vieną siaurą sritį.

D. Britanijos įmonė „Quacquarelli Symonds“ (QS) šiame kasmetiniame universitetų reitinge išmatuoja ne tik absolventų įsidarbinimo rodiklius, bet ir karjerų trajektorijas – išanalizuojama daugiau nei 30 tūkst. kūrybiškiausių, novatoriškiausių, turtingiausių, versliausių ir labdaringiausių asmenybių, siekiant nustatyti, kurie universitetai išaugina pasaulį keičiančius žmones. Šiemet buvo įvertintos 758 aukštojo mokslo

institucijos, apklausta beveik 45 tūkst. darbdavių, surinkti duomenys apie daugiau nei 29 tūkst. veikliausių asmenybių ir atsižvelgta į daugiau nei 150 tūkst. darbdavių ryšius su absolventais.

QS absolventų įsidarbinimo reitingą sudaro penkios kategorijos: darbdavių reputacija (darbdavių apklausa, kur jų prašoma įvardyti kompetentingiausius absolventus ruošiančias institucijas), absolventų rezultatai (veikliausių, pasaulį keičiančių asmenybių sąrašas), universitetų bendradarbiavimas su darbdaviais (sėkmingi ryšiai vykdant tyrimus su pasaulinėmis kompanijomis), darbdavių ir studentų ryšiai (darbdavių dalyvavimas studentų bendruomenėje, praktikos ir tyrimų galimybės) bei absolventų įsidarbinimo rodiklis (absolventų, įsidarbinusių per 12 mėn. nuo studijų baigimo, skaičius).■

Universitetas ir internetas: pasaulinio „Webometrics“ reitingo vertinimai

Pasauliniame akademiname aukštojo mokslo institucijų reitinge „Ranking Web“ (Webometrics) Vytauto Didžiojo universitetas (VDU) užėmė trečiąją vietą tarp Lietuvos universitetų. Reitinge vertinamas universitetų dalyvavimas ir matomumas internete, skaidrumas ir mokslininkų pasiekimai. Naujausiame reitinge VDU atliko išpūdingą šuolį dalyvavimo internete kategorijoje. „Pagal šį faktorių dar lapkritį universitetas užėmė 572 vietą pasaulyje, šiemet „Webometrics“ jam skyrė net 44 vietą tarp visų pasaulio aukštųjų mokyklų. Tikėtina, kad pasiekimai šioje kategorijoje sudarys palankias sąlygas VDU reitingų augimui ir kitose kategorijose“, – rezultatus vertina VDU mokslo prorektorė prof. Julija Kiršienė.

„Webometrics“ – išskirtinis reitingas. Jo dėmesio centre yra akademinė institucijų veikla žiniatinklyje (angl. *World Wide Web*). Vienu iš pagrindinių informacijos šaltinių tapęs internetas yra svarbus būdas pristatyti savo veiklą. Universitetams pasaulinis tinklas leidžia efektyviai žinią apie savo mokslinius ir kultūrinius pasiekimus, pasiekti platesnę auditoriją.

„Webometrics“ reitingas du kartus per metus įvertina daugiau nei 28 tūkst. pasaulio aukštųjų mokyklų pagal jų interneto svetainių atvirumą, dalyvavimą, įtaką (matomumą) ir mokslinį meistriškumą. Didžiausią svorį (50 proc.) reitinge sudaro įtaka, matuojama pagal internete esančias nuorodas į universiteto tinklalapį – šioje kategorijoje tarp Lietuvos universitetų VDU užėmė ketvirtąją vietą. Dalyvavimas internete įvertina bendrą universiteto svetainės puslapių skaičių, randamą paieškos sistemose. Pagal šį kriterijų VDU įvertintas pirmąją vietą šalyje. Likę du kriterijai vertina universiteto tinklalapio atvirumą ir mokslinį meistriškumą pagal duomenis apie mokslininkų darbų skaičių duomenų bazėse ir jų citavimo dažnį. Čia VDU išliko tarp geriausiųjų šalyje.

Šis reitingas remiasi tinklometrika (angl. *webometrics*) – mokslinė disciplina, kuri tyrinėja informacinių šaltinių ir jų naudo-

VDU studentai. Jono Petronio nuotr.

jimo kiekybinius aspektus: matuoja žiniatinklio rodiklius, analizuoja technologijų naudojimą ir turinį. Tinklometrika – perspektyvi sritis, kurios vertę, kurią suteikia tinklalapių reitingavimas, puikiai supranta verslininkai, aktyviai išnaudojantys paieškos sistemų marketingą (SEM) ir paieškos sistemų optimizavimą (SEO). Tačiau švietimo institucijose šiandien ji dar nėra efektyviai išnaudojama.

Aktyvus dalyvavimas internete turi įtakos daugeliui įvairių veiksnių, susijusių su švietimo institucijos veiklos kokybe: kompiuterinių išteklių prieinamumui, internetiniam raštingumui, demokratijos ir žodžio laisvės propagavimui, tarptautiškumui, atviros prieigos iniciatyvų palaikymui ir kt. Akademinės informacijos sklaida leidžia mokslininkams susipažinti su tyrimų rezultatais, stojantiems daugiau sužinoti apie universitetą, o įmonėms ir organizaci-

joms – rasti partnerius ar ekspertus įvairiems projektams.

ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 4 p.

pabrėžia holistinio ir integralaus požiūrio poreikį sprendžiant klimato kaitos, technologijų plėtros ir kitus europiniu ir globaliu mastu aktualius klausimus bei akcentuojant mokslinių tyrimų bei mokslu grįstą inovacijų svarbą.

Ukrainiečiams, atvykusiems iš karo zonos, finansuojamos studijos Lietuvos valstybinėse aukštosiose mokyklose. Švietimo, mokslo ir sporto ministras Algirdas Monkevičius pasirašė įsakymą dėl paramos teikimo 4 asmenų iš Ukrainos karo zonos pirmosios pakopos ir vientisosios studijoms. Pagal Švietimo, mokslo ir sporto mi-

VDU mokslo valdymo sistema – moderniausia Lietuvoje

Prie VDU sėkmės naujausiame reitinge neabejotinai prisidėjo 2018-aisiais sukurta VDU Mokslo valdymo sistema (VDU CRIS). Ši informacinė sistema yra skirta saugoti ir valdyti duomenis apie mokslinę veiklą, vykdomą institucijoje. Mokslo valdymo sistemų srityje VDU tapo neabejotinu lyderiu tarp Lietuvos universitetų. Šioje mokslo valdymo sistemoje kaupiamos universiteto mokslo publikacijos, visateksčiai dokumentai, studijų baigiamieji darbai, disertacijos, mokslininkų profiliai, CV, mokslo projektai, VDU mokslo padaliniai, klasteriai. Sistemoje taip pat teikiamos įvairios mokslo veiklos ataskaitos, metrika, statistinė ir vartotojų panaudos informacija. Visi šie informaciniai vienetai turi tarpusavio sąsajas ir pastovius adresus internete (URL), todėl visą medžiagą galima rasti vienoje sistemoje. Tai ypač palengvina paiešką. Joje šiuo metu yra per 67 tūkst. publikacijų, per 6 tūkst. mokslininkų profilių, 170 universiteto mokslo padalinių ir klasterių, per 140 vykdomų projektų informacija. Parengta pagal VDU pranešimą

nisterijos patvirtintą tvarką, paramą studijų kainai padengti kasmet gali gauti iki 15-os studentų ukrainiečių, įgijusių vidurinį išsilavinimą Lietuvoje. Nuo karo nukentėję vaikai iš Ukrainos mokyti Lietuvoje priimami nuo 2014 m. pagal Vyriausybės nutarimą dėl lėšų skyrimo ir humanitarinės pagalbos suteikimo Ukrainai. Kasmet į Vilniaus lietuvių namus atvažiuoja mokyti po 15 mokinių iš Luhansko ir Donecko sričių karo zonos. Lietuva finansuoja šių vaikų mokymo ir apgyvendinimo išlaidas. 2014–2019 m. Vilniaus lietuvių namuose mokėsi 5 mokinių klasės. Parengta pagal ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus

Baltijos kelias buvo tautos valios išreiškimas

Pradedame skelbti Kovo 11-osios Akto signataro, buvusio Lietuvos Respublikos vicepremjero parengtą 1988–1989 m. apžvalgą, kuria skaitytojams siekiama padėti giliau suprasti aplinkybes, leidusias trijų valstybių tautoms ateiti į Baltijos kelią.

Zigmas Vaišvila

1989 m. rugpjūčio 23 d. įvykęs 650 km Baltijos kelias sujungė Taliną, Rygą ir Vilnių. Apie 2 mln. žmonių, iš jų vien Lietuvoje – apie milijoną ne tik lietuvių, bet ir rusų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių, žydų, totorių išėjo į mus sujungusį bendrą kelią. Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės susijungė bendram tikslui – atkurti šių valstybių nepriklausomybes, kurias tuomet, prieš 50 metų, buvome praradę dėl slapto Vokietijos ir Tarybų Sąjungos susitarimų. Tai buvo reiškinys, kurį pakartoti neįmanoma. Jokie projektai nepadės. Kiekvienai kartai laikmetis suteikia savų išbandymų. Neįmanoma sugrįžti į praeitį. Šiandieninė mūsų karta, tik, spęs savo iššūkius, kaip dabar madinga sakyti. O kartoti Baltijos kelio nereikia, nes tai bus... netikra.

1989 m. rugpjūčio 23 d. Estijos Liaudies Fronto (ELF), Latvijos Tautos Fronto (LTF) ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio (LPS) pakviesti žmonės susijungė Baltijos kelyje lyg savaime. Tai buvo jų ilgai lauktas iš kartos į kartą tyliai širdimis, giliais jausmais perduodamo sunkiai nusakomo jausmo prasiveržimas. Net tie, kuriems tai buvo vienintelė akcija jų gyvenime, netikėtai įgijo galimybę savo veiksmu ir bendrumu pasakyti, kad tai svarbu ir jiems, ir visiems. Šis bendrumo, atsakomybės dėl savo ir mūsų ateities, Baltijos šalių pasidalinimo suvokimas ir bendras taikus, tačiau tuo ir stiprus, pasakymas NE šiam suokalbiui prieš mūsų tautas ir TAIKUS pasakymas TAIP mūsų ateičiai.

Tai ir sukūrė nepakartojamą bendrumo jausmą. Nuoširdumas ir atvirumas, gėrio siekį patvirtinantys šviesūs veidai ir nenuilstančios šypsenos, susikaupimas veiduose. Tai švietė veiduose ir seno, patyrusio gyvenimo skausmą, ir mažylį, dar daug ko tuomet nesupratusio, bet kažkaip suvokusio tą nuostabų ir nepakartojamą jausmą būti drauge su šeima ir visa gausybe nežinia iš kur atsiradusių ir į milžinišką grandinę drauge rankomis susikabinusių žmonių. Baltijos kelias parodė trijų Baltijos tautų gebėjimą sutelkti jėgas gyvybiškai svarbiu bendrumu

tikslui. Baltijos kelias – tai ir politinės kovos kelias, patvirtinęs, kad Baltijos tautos moka apginti savo tikslus ir idealus TAIKIAI. Prievara – ne Baltijos kelias.

2009 m. UNESCO įtraukė Baltijos kelią į „Pasaulio atminties“ sąrašą. Bet ne dėl ginkluoto sukilimo, kurio, ačiū Dievui, neprireikė, o dėl TAIKAUS kelio – tvirto ir įtikinamo didžiulio mąsto pasireiškimo ir jo unikalumo. Tai padarė žmonės be ginklo! Todėl ir į 1990 m. kovo 11-ąją Lietuva atėjo taikiai būdu. Po Baltijos kelio iš Kremliaus atsklidę grasinimai ir pyktis mūsų jau nebegąsdino, o tik patvir-

Baltijos kelio nuotrauka iš autoriaus archyvo

tino mūsų taikaus pasirinkimo stiprumą ir pasirinkto kelio teisingumą. Todėl šios šventės minėjimas su karo lėktuvais – tai istorijos nežinojimas ir nepagarba pačiam Baltijos keliui, jo dvasiai ir dalyviams.

Kad tai suvoktume šiandien, būtina prisiminti šio reiškinio kontekstą. Tai buvo ne tik Vokietijos ir Sovietų (arba kaip tada vadinta, Tarybų) Sąjungos slapto sandorio dėl mūsų pasidalinimo 50-osios metinės. Tai buvo tvirtas mūsų taikus ėjimas į Nepriklausomybę, žmonių pasitikėjimas savimi, Estijos Liaudies Frontu, Latvijos Tautos Frontu ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiu. 1989 m. sausio 15 d. papildomuose rinkimuose į XI šaukimo Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio (LPS) kandidatai laimėjo tris vietas: Kazimieras Motieka (Raseinių rajone), Romualdas Ozolas ir

Zigmas Vaišvila (Šiauliuose). LPS Seimo rengiami įstatymų projektai padėjo dar sparčiau skintis kelią ir oficialiame sovietinės valdžios parlamente. Prie rinkimus laimėjusių LPS Seimo Tarybos narių K. Motiekos, R. Ozolo ir Z. Vaišvilos prisidėjo Justinas Marcinkevičius ir VISI studentė Jūratė Kupliauskienė. Taip Lietuvos TSR Aukščiausiojoje Taryboje susiformavo darbinga sąjūdiečių grupė, pasiekusi ne vieną laimėjimą.

Jiems talkino ir TSRS liaudies deputatai, išrinkti 1989 m. kovo 26 d. rinkimuose. Be 36 Sąjūdžio remtų deputatų, dar buvo

visų LPS Seimo tarybos narių charakteristikas, surašė asmenines savybes, giminytės ryšius užsienyje, artimųjų represavimo aplinkybes. KGB surinko žinias apie tuos, kurie pasisakė už nepriklausomą Lietuvos valstybę, pirmiausia apie tuos, kurie perdavinėjo „neigiamą informaciją“ į užsienį – Bronislovą Genzelį, Romą Gudaitį, Vytautą Landsbergį, Alvydą Medalinską, Kazimierą Motieką, Romualdą Ozolą, Vytautą Radžvilą, Zigmą Vaišvilą. Planuotos ir represijos. KGB Lietuvos skyrius, vadovaujamas Stanislavo Caplino, 1989 m. pradžioje pradėjęs ruošti

išrinkti 4 LKP atstovų deputatai: Algirdas Brazauskas, Vladimiras Beriozovas, Kęstutis Zaleckas, Genadijus Konopliovas ir 2 atviri Lietuvos valstybingumo priešai – Anicetas Brodavskis ir Ivanas Tichonovičius. Du Sąjūdžio iškelti kandidatai be LPS Seimo tarybos sprendimo atsisakė dalyvauti rinkimuose: Arvydas Juozaitis leido rinkimuose likti vienam LKP CK I sekretoriui Algirdui Brazauskui, o Algimantas Nasvytis – LKP CK II sekretoriui Vladimirui Beriozovui. Dar 16 deputatų iš Lietuvos išrinko sąjunginės visuomeninės organizacijos. TSRS liaudies deputatai su patarimojo balso teise dalyvavo Lietuvos TSR AT darbe teikė įstatymų projektus, paklausimus Vyriausybės nariams, dalyvavo diskusijose, tik neturėjo balsavimo teisės.

1989 m. balandžio mėn. KGB sudarė

veikti ypatingomis sąlygomis, 1989 m. balandžio mėn. pirmą kartą vykdė mokymus pagal visišką kovinę parengtį. Pagal slaptą planą „Metel“ („Pūga“), parengtą pagal 1989 m. liepos 6 d. TSRS VRM instrukciją dėl specialiųjų priemonių panaudojimo (bet kurio masinio renginio pretekstu, paskelbus ypatingą padėtį), buvo numatyta sulaikyti 273 asmenis. Tam buvo sudaryti ir su VRM suderinti kiekvieno jų sulaikymo planai, parengta ir apginkluota 50 operatyvinių kovinių būrių. Paskelbus ypatingą padėtį, 8 iš šių asmenų turėjome būti likviduoti. Skaičiuota, kad tam užteks 1386 milicininkų, milicijos mokyklų kursantų ir vidaus kariuomenės kareivių. Prireikus buvo numatyta beveik 9 tūkst. kareivių ir milicininkų permesti iš Minsko, Kijevo, Maskvos ir Mogiliovo. (Tęsinys – kitame numeryje) ■

Ruduo Aukštaitijos lygumose. J. Valančiūtės nuotr.

Rudenėjančioje Kuršių Nerijoje. J. Jasaičio nuotr.

Vladislovas Komaras iš Baisogalos ir Lietuvos žemės ūkio mokslas: 140 metų sukaktis

Dr. Ina Stuogė

Šiemet sukanka 140 metų, kai gimė Baisogalos dvaro savininkas Vladislovas Juozapas Marijonas Komaras, ir beveik 80 metų nuo jo žūties Sibire, Karagandos Karlage. Baisogalos dvaro sodyboje jau daug metų veikia Lietuvos sveikatos mokslų universiteto padalinys – Gyvulininkystės institutas.

Komarai atidavė Baisogalos kraštui 140 metų, pastatė bažnyčią ir sinagogą. Šios giminės atstovai ne tik sėkmingai tvarkė savo dvarų žemes, bet ir aktyviai dalyvavo Lietuvos socialiniame gyvenime. Juozapas Komaras buvo Vilniaus apygardos teismo prezidentas. Senasis Vladislovas Komaras buvo bajorų maršalka, o jaunas Vladislovas Komaras, kurio gimimo 140-ąsias metines dabar minime, buvo Lenkijos ir Lietuvos žemių savininkų organizacijų atstovas Kaune. Jis aktyviai dalyvavo Kauno gubernijos žemės ūkio draugijos veikloje, parėmė Kaune Vytauto Didžiojo karo muziejaus statybą ir padarė daug kitų gerų darbų Lietuvai.

Komarai giminystės ryšiais susiję su tokiomis garsiomis didikų giminėmis kaip Sapiegos, Pliateriai, Giedraičiai, Radvilos, Tiškevičiai, Zabielos, Pšezdeckiai, Kosakovskiai ir kt. Vienas iš Komarų giminės atstovų – Janas Dzvonkovskis iš Ščecino, apsilankęs Baisogalos dvare, labai vaizdžiai pasakė: „Apie mūsų giminę yra parašyta garsaus rašytojo Henriko Senkevičiaus trilogija „Tvanas“... Kone visi giminės joje aprašyti.“

Vladislovo Komaro įnašas į Lietuvos žemės ūkio mokslą

Vladislovas Komaras iš Baisogalos buvo ypač šviesi, neįtikėtino tvirtumo ir darbštumo asmenybė. Pagal tautybę – lenkas, širdimi – lietuvis, jis iki pat tragiškos gyvenimo baigties dirbo Lietuvai. 1900-aisiais perėmė valdyti Baisogalos dvarą. Prieš pat Pirmąjį pasaulinį karą jis išdrenavo dvaro laukus ir sutvarkė pievas. Visą laiką tai buvo pavyzdinis ūkis, į kurį vežė ekskursijas iš Latvijos ir Lenkijos, čia stažavosi studentai. Apie tai mini ir profesorius A. Motuza 2013 m. išleistoje knygoje apie profesorių J. Krikščioną.

Kaune 1900 m. buvo įkurta Kauno gubernijos Žemės ūkio draugija, kurios nariais buvo dvarininkai, o pirmasis jos vadovas – žinomas Rusijos ekonomikos reformatorius Piotras A. Stolypinas, vėliau tapęs Rusijos ministru pirmininku, 1869–1874 m. gyvenęs ir ūkininkavęs tėvo įsigytame Kalnaberžės dvare (Kėdainių r.), o 1874–1879 m. su šeima gyvenęs Vilniuje. Draugijos nuostatuose nariams buvo nurodyta šviesti valstiečius, didinti jų ūkio našumą. V. Komaro iniciatyva Baisogaloje 1908 m. buvo įkurta Kauno gubernijos Žemės ūkio tyrimų skyrius su tyrimų stotimi ir pavyzdiniu ūkiu.

Apie Baisogalos bandymų stoties darbą dvi ataskaitas (1911 ir 1912 m.) lenkų kalba parašė J. Šolce. 1914 m. ataskaitą apie Baisogalos bandymų stoties darbą rusų kalba išleido J. Petrušinskis. Joje jis analizavo stotyje atliktų įvairių žemės ūkio augalų

Vladislovas Komaras – pažangių ūkininkavimo idėjų diegėjas

veislių palyginimo, tręšimo ir naujų, Kauno gubernijoje dar neaugintų, augalų bandymus bei laboratorijų darbą. Baisogalos bandymų stoties dokumentus, kurie dabar yra LAMMC Žemdirbystės instituto bibliotekoje (Akademijos miestelyje, Kėdainių r.), išsaugojo legendinis bibliotekos vedėjas, šviesaus atminimo žmogus Algirdas Perekšlis. Daug medžiagos surinko ir atskirą knygelę apie žemės ūkio mokslą Lietuvoje iki 1945 m. išleido LAMMC Žemdirbystės institute

dirbusi mokslininkė ir kraštotyrininkė dr. Apolonija Zimkuviene.

Baisogalos bandymų stotyje dar 1911 m. buvo pradėtas ir augalų selekcinis darbas. Jadvimpolyje, kairėje pusėje, važiuojant nuo Kėdainių, yra išlikęs buvusios bandymų stoties medinis namas. Baisogalos bandymų stotyje veikė fitopatologijos ir chemijos laboratorijos. Fitopatologijos laboratorijoje buvo surinktos gausios įvairių ligų pažeistų augalų ir jų dalių bei kenkėjų kolekcijos. Jos buvo demonstruotos Šiauliuose organizuojamose žemės ūkio parodose ir susilaukė lankytojų dėmesio. Šalia demonstruojamų pažeistų augalų buvo parašyta, kaip kovoti su juos pažeidusia liga ar kenkėju. Laboratorijos darbuotojai bendravo su Kauno gubernijos visuomene, atsakinėdavo raštu į įvairius žmonių klausimus. Chemijos laboratorijoje buvo atliekamos trąšų, sėklų, pašarų kokybės analizės, nustatomas bulvių krakmolinumas, tiriamas trąšų poveikis. Už laboratorijoje atliktas analizės reikėjo mokėti, tačiau draugijos nariams taikyta 25 proc. nuolaida.

Žinios apie Baisogalos bandymų stoties darbą buvo dažnai skelbiamos lietuviškoje spaudoje. Pavyzdžiui, buvo pranešta, kad Baisogalos bandymų stotis 1914 m. pradėjo dveilių ir šešiaeilių miežių selekciją, kad bus išvestos mūsų klimatui tinkamos veislės. Taigi Lietuvoje augalų selekcija prasidėjo Baisogaloje. Ši iniciatyva priklauso ir V. Komarui, kuris, netikėtai mirus J. Šolcei, kurį laiką vadovavo bandymų stotiai.

■ Nukelta | 9 p.

Žurnalui „Talka“ – 100 metų

■ Atkelta iš 5 p.

spausdino valdžios įsakymus kooperacijos reikalais, skelbimus.

P. Šalčiaus redaguojama „Talka“ buvo pabrėžtinai apolitiškas leidinys. „Be savo priprasto darbo atsiliiepti į gyviausius kooperacijos reikalus, šiuo laiku jai [Talkai] tenka ypatingo dėmesio kreipti į tai, kad kooperacijos judėjimas nesusiskaldytų į sroves-sroveles ir dėl to nesulipnėtų. Kooperacijos darbas Lietuvoje pradėtas varyti, neatsižvelgiant į politikos ar tikybos pažiūras. Paskutiniu laiku, paaštrėjus partijų santykiams, kooperaciją norima žūtbūt suskaldyti ir pajungti partijos reikalams. Apie to darbo pražūtingumą „Talkoje“ jau ne vieną kartą buvo rašyta. To pat nusistatymo „Talka“ liks ir toliau. Ji kaip pirmiau, taip ir dabar, ir ateityje kvies Lietuvos piliečius bendrais ūkio reikalais eiti išvien. Juk kiekvienas sąmoningas mūsų krašto pilietis supranta, kiek mūsų kraštas ekonomiškai yra atsilikęs nuo savo kaimynų. Būdamas ekonomiškai silpnas mūsų kraštas nėra ir negalės būti politiškai stiprus.“ [6]

Įdomūs, netgi aktualūs šių dienų vartotojams išlieka „Talkos“ straipsniai apie prekių kokybę, pavyzdžiui, apie sviesto klastojimą: „Kadangi sviestas esti brangus produktas, jis visuomet įvairiais būdais falsifikuojamas. <...> 1) Į sviestą primaišo lajus ir taukų, 2) margarino, 3) kokoso riebalų ir kitų aliejų, 4) virinto bulvių krakmolo, 5) vandens ligi

50 %, 6) įvairių mineralinių medžiagų, 7) nudažo orleanu, tymų dažais, morkomis, 8) deda konservuojamųjų medžiagų. <...> Pavalgius pietus restoranuose arba cukrainėse suvalgius porą pyragaičių, pilietis brangiai užsimoka savo sveikata, bent kelias dienas sirgdamas viduriais tik dėl to, kad biznierių daugiau uždirba ant margarino ir kokovaro, arba amerikoniškų taukų, negu ant savo šalies sviesto.“ [2]

Žurnalui „bręstant“, jo puslapiai praturtėjo reguliariais grožinės literatūros intarpais, karikatūristo Jono Martinaičio piešais komiksais su humoristiniais eilėrašiais, radosi nuolatinių skilčių: „Žemės ūkis“, „Kooperacija Lietuvoje“, „Kooperacija svetur“, „Provincijos kronika“, „Mūsų kooperatyvai“, „Kooperatyvų praktika“, „Įvykių kronika“, „Naujos knygos“, „Kooperatyvai ir spauda“ ir kitų. Nuo 1924 m. gegužės iki 1926 m. su „Talka“ ėjo iliustruotas dvimėnesinis priedas „Dienos rūpesčiai“, skirtas esamiems ir būsimiems kooperatyvų nariams.

1925 m. prie žurnalo „Talka“ buvo prijungtas „Lietūkių“ leidinys „Lietuvos dirva“. „Talka“ tapo Lietuvos kooperatyvų tarybos organu. 1935 m. prie „Talkos“ buvo prijungtas kitas Lietuvos kooperatyvų tarybos leidinys „Bendras darbas“, skirtas eiliniams kooperatyvų nariams, populiariai aiškinęs kooperacijos naudą. Suliejant šiuos leidinius norėta padidinti „Talkos“ tiražą. [3]

Taigi „Talka“ propagavo kooperacijos idėją, leido susipažinti su užsienio koopera-

„Talkos“ pirmasis numeris (1919)

ciniais sąjūdžiais ir jų problemomis. Leidinys drauge su Lietuvos ūkiu išgyveno ir augimo, plėtros laiką, ir nusivylimus, verslo stagnaciją, ir stabilumo laikotarpį prieš Antrąjį pasaulinį karą. 1940 m., įsigalėjus sovietų valdžiai, leidinio gyvavimas nutrūko.

Be „Talkos“, Lietuvoje buvo leidžiama ir daugiau ūkiui, prekybai, ekonomikai ir kooperacijai skirtų leidinių, pavyzdžiui,

„Kooperatorius“ (1910–1911), „Sietynas“ (1919–1922), „Gerovė“ (1928–1929), „Kooperacija“ (1925–1928), „Lietuvos kooperacija“ (1927–1938), „Bendras darbas“ (1928–1935) ir kiti. Visų jų galima paskaityti Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Senosios periodikos sektoriuje. Čia saugomi ir beveik visi žurnalo „Talka“ numeriai, nedidelių spragų turi 1923 ir 1935 m. komplektai. Autorė yra LMA Vrublevskių bibliotekos Senosios periodikos sektoriaus vyresnioji bibliografe

Literatūra

1. Kooperacija. „Talka“, 1919, spalio, Nr. 1, p. 3.
2. Krasauskas, Juozas. Prekių falsifikacija. „Talka“, 1924, Nr. 16 (bal. 20), p. 2.
3. Lukoševičius, Vincentas. Kooperacijos raida Lietuvoje XX a. trečiajame dešimtmetyje. „Pinigų studijos“, 2005, Nr. 4, p. 28–44.
4. Mackevičius, Jonas [?]. Profesorius Petras Šalčius – pirmojo lietuviško buhalterinės apskaitos vadovėlio autorius [žiūrėta 2019 m. gegužės 9 d.]. Interneto prieiga: <http://aktualijos.lt/profesorius-petras-salcius-pirmojo-lietuvisko-buhalterines-apskaitos-vadovelio-autorius>.
5. Merkėlis, Aleksandras. Šalčius, Petras. Lietuvių enciklopedija. South Boston (Mass.): Lietuvių enciklopedijos leidykla, 1963, t. 29, p. 313–314.
6. „Talkos“ uždaviniai. „Talka“, 1925, Nr. 1 (saus. 4), p. 1.

Vladislovas Komaras iš Baisogalos ir Lietuvos žemės ūkio mokslas: 140 metų sukaktis

■ Atkelta iš 8 p.

XX a. – didelių politinių įvykių ir naujų socialinių formų amžius. Visa tai palietė ir Komarus bei jų valdas. Pirmasis pasaulinis karas Komarų šeimą 1915 m. nubloškė net į Kaukazą, iš kurio jie grįžo į tėvynę tik po karo, per Stambulą, kur juos globojo Didžiosios Britanijos karalius Jurgis Penktasis.

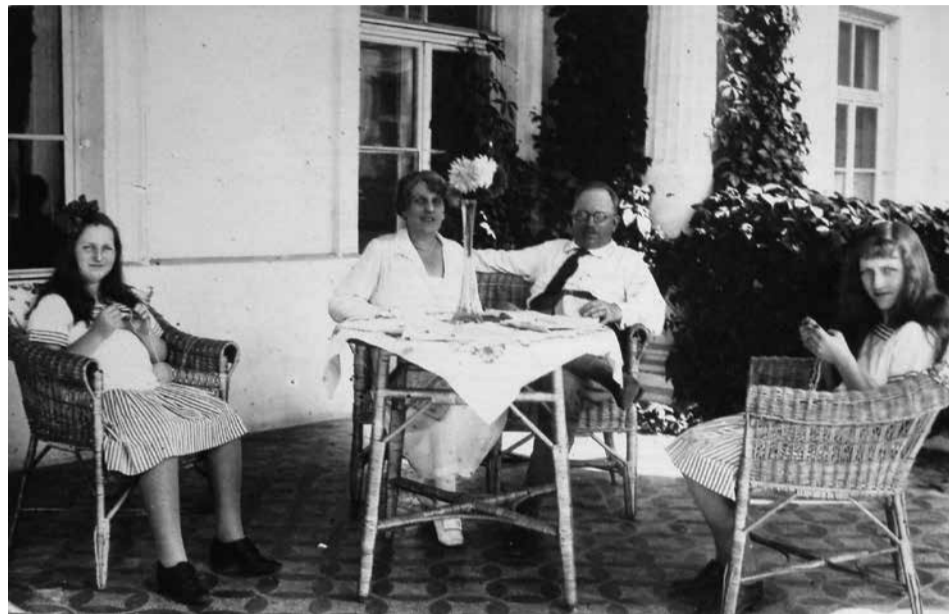
Po Pirmojo pasaulinio karo susikūrė nepriklausoma Lietuva. Steigiamasis Seimas 1922 m. priėmė Žemės reformos įstatymą. Anksčiau vokiečių valdyti dvarai buvo apytuščiai, reikėjo daug pastangų jiems atstatyti. Pagal reformos įstatymą buvo nusavintos ir Komarų valdos. Komaro nuosavybėje Baisogalos dvare buvo palikta tik įstatyminė žemės norma – 81,65 ha. Pagal Žemės ūkio ministerijos planą Baisogaloje turėjo įsikurti pavyzdinis valstybinis ūkis. Tam reikalui iš Baisogalos dvaro ir gretimųjų trijų dvarų buvo suformuotas stambokas žemės masivas – 900 ha. Vyriausybė, įvertindama Komaro ūkinis pasiekimus, išnuomojo jam visą tą žemės plotą lengvatinėmis sąlygomis ir įpareigojo pavyzdingai tvarkyti. Savo ruožtu V. Komaras įsipareigojo Lietuvos ūkininkams tiesti aukštos klasės augalų sėklų ir veislinių gyvulių. Komercinius santykius su Baisogalos dvaru kontroliavo Žemės ūkio rūmai. V. Komaras greitai prisitaikė prie naujų aplinkybių, ėmėsi kruopštaus darbo ir Baisogala po keliolikos metų vėl suklestėjo.

1940 m. Lietuvą okupavo sovietinė imperija. Visa jos žemė buvo nacionalizuota, nutrūko Komaro ūkininkavimas. Pasibaigė ir Komarų dinastija Baisogaloje, nes V. Komaras iš savo santuokos su kunigaikštyte Voroneckaite Rože Marija Juozapa sūnų neužsiaugino.

Neeilinė asmenybė

Ką galima ištraukti iš nepatikimos atminties užkaborių ir kelių senų dokumentų, dienoraščių bei šeimos susirašinėjimo liekanų, stebuklingai išlikusių ir išsaugotų, nepaisant sudėtingo laikmečio ir karų? Deja, nedaug. Komarų šeimos dokumentai yra negrįžtamai prarasti per abu pasaulinius karus. Nei jo žmona, nei abi dukterys nesulaukė Sovietų Sąjungos žlugimo.

Tačiau kai kurias šios šviesios šeimos gyvenimo detales pavyko atkurti. Vladislovas Komaras gimė šeimoje, kurioje nuo pat vaikystės buvo ugdomas prisirišimas prie Tikėjimo, kur vyravo meilė Tėvynei, pagarba mokslui ir darbui. Jaunystėje ir studijų metais jis daug keliavo po Europą. Aukštąjį mokslą įgijo Vokietijoje, Halės universitete ir tapo agronomu-ekonomistu. Laisvai kalbėjo

Vladislovo Komaro šeima Baisogaloje

penkiomis kalbomis: lenkų, lietuvių, rusų, anglų ir vokiečių. Visada domėjosi pažanga, buvo atviras naujoms idėjoms. Mirus tėvui – senajam Vladislavui Komarui – ir mamai Anai Komarienei, jam atiteko Baisogalos dvaras – turtas, kuris po šeimos, buvo didžiausia jo meilė ir rūpestis. Lenkas pagal kilmę visada laikė Lietuvą savo tėvyne. Viename iš atsiminimų V. Komaro anūkas Vladislavas Sobanskis rado informacijos, kad dar 1905 m. Vladislovas Komaras aktyviai dalyvavo Vilniaus Seime, kuris reikalavo iš caro valdžios suteikti Lietuvai autonomiją, įkurti sostinę Vilniuje ir vykdyti ekonomines reformas.

Vladislovas ir Rožė Komarai bei artimas jų draugų ratas visada Lietuvą laikė savo tėvyne. Norėdami tai išreikšti, 1920 m. sausį žurnale „Lietuva“ jie paskelbė politinį manifestą: „Mes, susirinkę lietuvių žemėje, išlaisvinti nuo Rusijos nelaisvės ir vokiečių įsiveržimo, išreiškiame savo džiaugsmą dėl Nepriklausomos Tėvynės kūrimo. Mes tikimės teisingu jos sienos reikalų išsprendimu, norime matyti Nepriklausomą Lietuvą su sostine Vilniumi, saugią nuo išorinių priešų Rytuose ir Vakaruose bei stiprią visų tautybių ir visų klasių lygybę. Mes reikalaujame iš Europos šalių pripažinti Lietuvos nepriklausomybę, o Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir visus žmones raginame toliau kurti Nepriklausomą Tėvynę, kurios vaikais mes esame visa savo esme.“ Štai tokią tėvynės viziją nuolat puoselėjo Baisogalos dvaro savininkai Komarai.

Kalbėdamas apie žemės reformos Lietuvoje padarinius, V. Komaras laikė, kad jos bendrosios prielaidos yra teisingos. Jo

sėkmingo ūkininkavimo šaltinis buvo nuolatinė investicija į žemę ir modernią ekonomiką, o ne į prabangos prekes ar politiką. Jis visiškai mechanizavo žemės ūkio darbus, diegė naujas javų ir gyvulių veisles, modernizavo spirito varyklą, pieninę ir ganyklas. Vladislovas Komaras savo ūkyje įkūrė eksperimentinę stotį, įkūrė Lietuvos olandų galvijų augintojų asociaciją, o Rožė Komariene globojo Kiaulių augintojų asociaciją. Jie rėmė ir žemės ūkio draudimo judėjimą. Baisogaloje gyvenimas buvo klestintis, palyginus su kitais dvarais, bet kartu ir kuklus. Tik ten buvo didžiulė biblioteka.

Antrojo pasaulinio karo pradžioje Vladislovas sakė savo artimiems žmonėms: „Gali valdyti lietuvius, gali rusas, gali vokiečiai... Galbūt... Bet žmonės turi valgyti. Žemė turi gimdyti. Kazkas turi ją dirbti.“ Ir jis liko tarnauti žmonėms ir vykdyti Biblijos įsakymą: „Paversk žemę savo sodu...“ Gal jis naiviai manė, kad sovietai gerbs jo žinias, patirtį, misiją? Tačiau sovietinis režimas apie tai visai negalvojo. Netrukus V. Komaras buvo suimtas, apkaltintas ir vėliau išsiųstas į darbo stovyklą Kazachstane, Karlage, kur ir mirė 1941 m. nuo išsekimo (o gal neatlaikė jo silpna širdis). Palaidojimo vieta – nežinoma.

Kauno sunkių darbų kalėjimo kalinys Nr. 237

1940 m. rugsėjo 4 d. nutarime rusų kalba griežtu tonu parašyta, kad Vladą Komarą, Vlado sūnų, nedelsiant reikia suimti, atlikti jo namuose kruopščią kratą, areštuoti ir pristatyti į Kauno sunkių darbų kalėjimą. Pasirašo G. V. Sadčikov. Vladislavui-Vladui Komarui pateikti kaltinimai šnipinėjimu. Naujoji valdžia – negailestinga darbštiesiems.

Kratos protokolą kruopščiai ir smulkmeniškai surašė Kėdainių rajono skyriaus viršininkas J. Rugienius. Suskaičiuoti visi medžiokliniai šautuvai: šautuvas „Montekristas“, medžioklinis šautuvas „Saurson“, medžioklinis šautuvas „Valthers-Patent“, medžioklinis šautuvas „Exil Kerner“, medžioklinis automatinis vienvamzdis šautuvas „Hauspr“. Suskaičiuoti šoviniai, suskaičiuoti ir įvairaus susirašinėjimo laiškai. Ranka rašyto protokolo apimtis – 2 lapai. Liepta pasirašyti ir Vladislavui Komarui. Ūkio perėmimo akto nuorašą 1940 m. rugsėjo 15 d. pasirašė komisija, susidedanti iš pirmininko, Žemės ūkio ministerijos įgaliotinio agronomo Juozo Ragalskio ir narių: Baisogalos

valsčiaus savivaldybės atstovo seniūno Prano Šveiščio, Baisogalos ūkio komiteto atstovo Stasio Žilinsko, dalyvaujant buvusiam administratoriui Kazui Gerulevičiui ir buvusiam ūkvedžiui Juozui Vedarui. Nurodoma, kad komisija perėmė Baisogalos ūkį, esantį Baisogalos valsčiuje, Kėdainių apskrityje.

Išliko dar vienas papildomas protokolas apie tardymą, įvykusį 1940 m. lapkričio 11 d., apie 22 val. vakaro. Klausimas griežtas ir absoliučiai beprasmiškas: „Jūs suimtas kaip aktyvus špionažinės žvalgybos agentas. Ar ketinate tardymo organams duoti atvirus parodymus?“ Į šį klausimą V. Komaro atsakymas – vienareikšmis: „Aš neigiu tai. Špionažine veikla aš neužiiminėjau.“ Ir parašas... Apklausa baigta spalio 12 d., 0.35 val. V. Komaro parašas – labai pavargusio iškankinto žmogaus...

Kaip ir įprasta tam laikmečiui, Vladislavą Komarą nuteisė pagal RSFSR Baudžiamojo kodekso 58-4 straipsnį. Parašyta, kad darbininkams nesudarė normalių darbo sąlygų, žiauriai juos išnaudojo, skirdavo pinigines baudas, reiškė nepasitenkinimą komunis-

V. Komaras - kalinys Nr. 237

tais... Taip pat teigiama, kad V. Komaras prisipažino kaltas, nors visuose tardymo protokoluose užfiksuota, kad jis paneigė jam mestus kaltinimus. Žinoma, įtraukti ir „liudininkų“ parodymai: Pociaus, Bogužo, Anceriavičiaus. To pakako, kad V. Komaras būtų išvežtas į Sibirą, prieš tai tapęs kaliniu Nr. 237... O iš Baisogalos kilęs sovietų kareivis, tą 1940 m. vasaros dieną atėjęs suimti Komaro, niekada to nepamiršo. Iki pat savo gyvenimo pabaigos jautėsi kaltas. Tai pasakojo jo sūnus, garbingas žmogus, daug prisidėjęs prie V. Komaro 135-ųjų metinių paminėjimo Baisogalos dvare 2014 m.

Trys Vladislovo ir Rožės Komarų anūkai su šeimomis gyvena Varšuvoje. Jie dažnai su vaikais ir provaikais apsilanko Baisogaloje ir kituose Lietuvoje esančiuose giminės dvaruose. Baisogališkių Komarų anūkas Vladislavas Sobanskis sako: „Labai norime ir siekiame atkurti Jo garbę, suprastdami, kad tai bus simbolinis veiksmas, tačiau ir simboliai yra svarbūs.“ Taip, simboliai yra svarbūs, kaip ir atminties tarnystė – prisiminti ŽMONES, puoselėjusius savo kraštą, visomis įmanomomis jėgomis siekusius Tėvynės Nepriklausomybės ir Jai dirbusius. *Autorė yra Baisogalos istorinio ir kultūrinio paveldo išsaugojimo iniciatyvinės grupės narė*

Baisogalos dvaro rūmai, kuriuose dabar veikia LSMU padalinys – Gyvulininkystės institutas

Antanas Žvironas – eksperimentinės fizikos Lietuvoje pradininkų gretose. Ir ne tik...

VDU Matematikos ir gamtos fakultetas. Privat-docentas A. Žvironas – antroje eilėje trečias iš kairės tarp kolegų (1939)

Antanas Žvironas – Lietuvos fizikas, Ciuricho (Šveicarija) universiteto filosofijos daktaras, Vytauto Didžiojo universiteto Eksperimentinės fizikos katedros asistentas, docentas (1928–1940), Vilniaus universiteto Matematikos ir gamtos fakulteto profesorius (1940–1945), Fizikos ir matematikos fakulteto dekanas, Bendrosios fizikos, Teorinės fizikos bei Eksperimentinės fizikos katedrų vedėjas (1944–1945). Žurnalo „Gamta“ redaktorius. Vienas iš VLIK vadovų, Gulago kalinys.

Studijuodamas dirbo Eksperimentinės fizikos katedros jaunesniuoju laborantu. 1928 m. baigęs universitetą, buvo perkeltas į jaunesniojo asistento pareigas. A. Žvironas aktyviai populiarino fiziką. Buvo ryžtingas socialdemokratas, universitete priklausė žaizdrininkams. 1927 m. su kitais devyniais „Žaizdro“ draugijos nariais suimtas, bet, nesudarius bylos, paleistas. 1929 m. paskirtas vyresniuoju asistentu. Tais pačiais metais, po pasikėsinimo į Lietuvos Vyriausybės ministrą pirmininką A. Voldemarą, buvo nuteistas

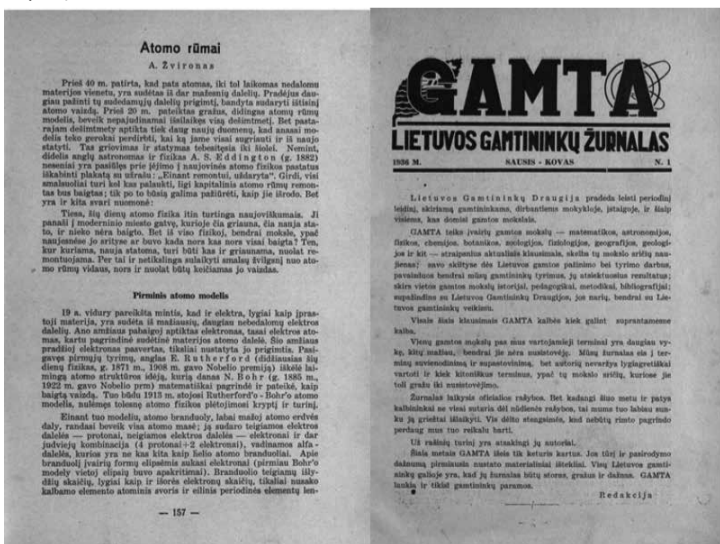
Atminimo lenta Vilniuje, Chodkevičių rūmų kieme

Antanas Žvironas gimė 1899 m. spalio 30 d. Užpaliuose (Utenos apskr.). Mokėsi Užpaliuose, Utenoje ir Vilniuje. 1915 m. su karo pabėgėliais evakavosi į Tomską. Čia 1918 m. aukso medaliu baigė gimnaziją. 1921 m. grįžęs į Lietuvą buvo mobilizuotas į kariuomenę, mokėsi Kauno karo mokykloje. Ją baigė su pagyrimu ir gavo dovaną – auksinį laikrodį. 1923–1926 m. tarnavo Lietuvos kariuomenės mokomojo artilerijos kuopoje leitenantu. 1926 m. įstojo į Lietuvos universiteto Matematikos-gamtos fakulteto fizikos skyrių.

kalėti vienerius metus. Protestuojant mokslo visuomenei, bausmė buvo sušvelninta, o vėliau ir panaikinta.

1931 m. Matematikos ir gamtos fakulteto tarybos sprendimu jis buvo komandiruotas į Ciuricho universiteto Fizikos institutą tobulintis atomo spektroskopijoje, tyrė gyvsidabrio spektro rezonansinės linijos hipersmulkiąją struktūrą. Už šiuos tyrimus 1933 m. A. Žvironui suteiktas Ciuricho universiteto filosofijos daktaro laipsnis. 1934 m. šis mokslo laipsnis nostrifikuotas Vytauto

Didžiojo universiteto Matematikos ir gamtos fakulteto taryboje. Jo moksliniai darbai buvo publikuoti žurnaluose „Helvetica Physica Acta“, „Nature“ ir kt. 1935 m. apgynė habilitacinį darbą „Gyvojo sidabro rezonanso 2537 Å linijos hiperfeinstruktūros Zeemano efektas“ ir buvo paskirtas docentu. Tačiau, dirbdamas mokslinį darbą, A. Žvironas stipriai

Žurnalo „Gamta“ pirmasis numeris (1936) ir A. Žvirono straipsnio pradžia

apsinuodijo gyvsidabrio garais (tais laikais dar nebuvo išsamios informacijos apie gyvsidabrio kenksmingumą) ir tai keleriems metas sutrikdė tolesnę jo aktyvią veiklą.

1938 m., pagėrėjęs sveikatai, skaitė pasikaitas, su bendraautoriais parengė ir išleido vadovėlį „Fizikos laboratoriniai darbai“. Buvo vienas iš Lietuvos gamtininkų draugijos valdybos narių, draugijos žurnalo „Gamta“ leidimo iniciatorius, redaktorius ir straipsnių autorius. Bendradarbiavo rengiant lietuviškąją enciklopediją, buvo daugelio mokslo ir politikos populiarinimo straipsnių autorius žurnale „Kultūra“ bei kituose. Gerai mokėjo lietuvių, rusų, vokiečių kalbas, kiek silpniau – prancūzų ir anglų, todėl produktyviai dirbo mokslinėje terminologijoje.

1940 m. docentas A. Žvironas buvo perkeltas į Vilniaus universitetą, išrinktas profesoriumi ir paskirtas Fizikos ir matematikos mokslų fakulteto dekanu (1944–1945), Bendrosios fizikos katedros vedėju (1944). Kartu vadovavo Eksperimentinės fizikos ir Teorinės fizikos katedroms. 1945 m. už dalyvavimą dar vokiečių okupacijos metais organizuotame pogrindiniame Visos Lietuvos išlaisvinimo komitete (VLIK), būnant Vilniaus skyriaus pirmininku, kaip iniciatorius tęsiant pagrindinę veiklą vėl okupuotoje Lietuvoje, buvo areštuotas, nuteistas 10 metų kalėti ir 5 metams tremties. Kalėdamas Pečioros (Rusija) lageryje, kurį laiką dirbo taip pat nuteisto žymaus mediko G. Daniševskio organizuotoje Mokslinių tyrimų laboratorijoje, rengė publikacijas apie Šiaurės klimato reikšmę žmogaus organizmui. 1948 m. ši laboratorija buvo uždaryta ir po dvejų metų A. Žvironas buvo perkeltas į Abezės lagerį. Sovietiniai kalėjimai ir lageriai visiškai palaužė ir taip silpną jo sveikatą.

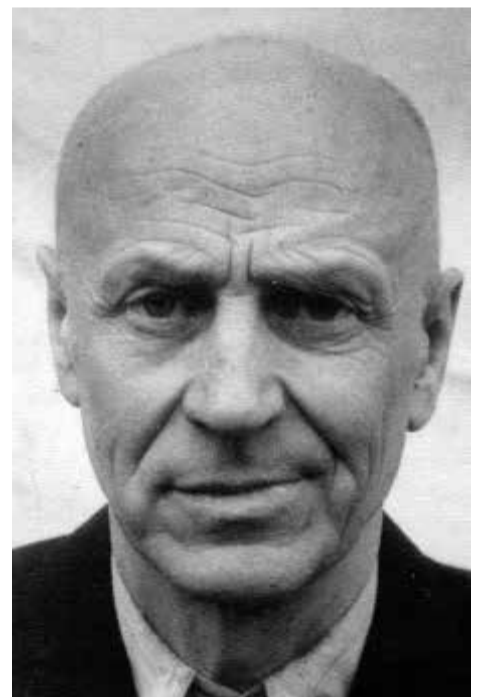
1953 m. pavasarį A. Žvironas buvo perkeltas į Maskvos Butyrkų kalėjimą, iš kurio po metų paleistas. Trumpą laiką gydėsi Lietuvoje, tačiau pagyvenęs laisvėje tik 86 dienas, mokslininkas mirė. Palaidotas Užpalių kapinėse.

1988 m. Lietuvos TSR prokuratūra peržiūrėjo prof. A. Žvirono bylą ir jį reabilitavo. Pagal amžininkų atsiminimus ir prof. A. Žvirono nuveiktus darbus tuo laikotarpiu, kai intensyviai formavosi kvantinė fizika, galima teigti, kad jis buvo ypač talentingas Lietuvos mokslininkas ir mokslo organizatorius. Prof.

Antanas Žvironas – Lietuvos universiteto Matematikos ir gamtos fakulteto asistentas (1931). Šeimos archyvo nuotr.

Antanas Žvironas buvo dviejų Lietuvos kairiųjų politinių pažiūrų asmenybių – fiziko, kelis kartus išrinkto Lietuvos universiteto, Pirmosios Respublikos laikais veikusio Kaune, rektoriumi, politiko, diplomato, prof.

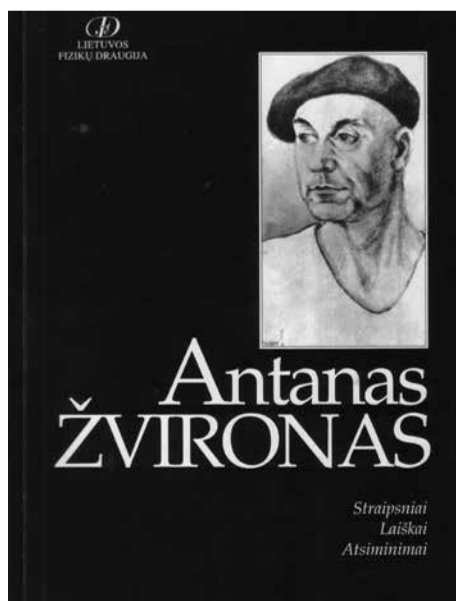

Prof. Antanas Žvironas, paleistas iš Butyrkų kalėjimo (1954)

Vinco Čepinskio ir Vasario 16-osios Akto signataro, inžinieriaus, prof. Stepono Kairio mokslinių bei ideologinių idėjų tęsėju. Gaila, kad politinių permainų verpetuose jo mokslinė ir visuomeninė veikla buvo nutraukta.

Už tai, kad nacių okupacijos metais gelbėjo žydus, po mirties (1992 m.) A. Žvironas apdovanotas Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi. Vilniuje, prie namo Didžiojoje g. 4, (Chodkevičių rūmų kieme), kuriame gyveno prof. A. Žvironas, 1999 m. įrengta jo atminimo lenta.

Prof. Antano Žvirono 120-ųjų gimimo metinių minėjimas Lietuvos mokslų akademijoje įvyks šių metų spalio 29 d. Parengė prof. habil. dr. Liudvikas Kimtys, pasinaudodamas leidiniu „Antanas Žvironas: straipsniai, laiškai, atsiminimai“ (sudarytoja E. Makariūnienė, Vilnius, 1999, 320 p.)

Knyga apie A. Žvironą (1999) Lietuvos fizikų draugija

Profesorius Kazimieras Musteikis 1928–2019

Eidamas 92-uosius metus, 2019 m. rugsėjo 29 d. po sunkios ligos į Amžinybę iškeliavo prof. habilituotas humanitarinių mokslų daktaras Kazimieras Musteikis.

K. Musteikis gimė 1928 m. sausio 6 d. Laučiūniškėje, Zarasų r. Salako valsčiuje. Buvo vyriausias sūnus daugiavaikėje valstiečių šeimoje. 1936 m. pradėjo lankyti Baibių pradžios mokyklą, o penktą skyrių baigė 1939 m. Antalieptėje. 1941 m. pradėjo mokytis triklasėje Dusetų progimnazijoje, įsikūrusioje Tautos namuose. Tai buvo sunkūs laikai ne tik moksleiviams, bet ir mokytojams – trėmimai, karas, nuolatinė baimė. 1944 m. progimnazija buvo pertvarkyta į gimnaziją ir 1947 m. išleista pirmoji abiturientų laida. Tuomet ir vėliau Dusetų mokyklą (gimnaziją) taip pat yra baigę žymūs profesorius Kazimieras Būga ir akademikas Vytautas Mažiulis, mokslų daktarai Antanas Pakerys, prof. Liuda Ruseckienė, poetai Jonas Jakštas, Meilė Kudarauskaitė, Sidnėjaus vasaros olimpijų žaidynių bronzos medalininkė Birutė Juozėnaitė.

1948 m. baigęs gimnaziją (dabar Kazimiero Būgos gimnazija), K. Musteikis įstojo į Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto (VVPI) Rusų kalbos ir literatūros fakultetą, kurį 1952 m. baigė su pagyrimu. Buvo paskirtas dirbti dėstytoju šiame fakultete ir išsiųstas 1952–1953 m. tobulintis į Maskvos valstybinį pedagoginį institutą rusų kalbos kursų klausytoju. K. Musteikis vėliau prisiminė: „Nepaprastai nustebau, kai doc. I. Cieška, dėstęs visuotinę literatūrą, mane, kaimo vaiką, pirmo kurso studentą, pasikvietė į namus, norėdamas pakonsultuoti fotografijos klausimais. Tos pamokos ir pokalbiai įvairiomis temomis buvo ypač vertinga bendravimo patirtis...“. Jam taip pat dėstė šviesios atminties doc. S. Paliulis, subtiliai pateikdavęs rusų literatūros klasikų kūrybą, puikus lietuvių kultūrinio paveldo tyrinėtojas, knygų „Lietuvių liaudies instrumentinė muzika“ ir „Surtartinių ir skudučių keliais“ autorius. Pastaroji šio docento veiklos sritis ne visiems kolegoms buvo priimtina. Dėstė ir doc. V. Jovaišas, subtilus fonetikos specialistas, humoristas, poetas, kiekvienoje situacijoje gebėdavęs įžvelgti pozityvų momentą ir gera nuotaika užkrėsti kitus.

1953 m. K. Musteikis pradėjo dirbti Vilniaus pedagoginio instituto Rusų kalbos katedros asistentu. 1956 m. apgynė mokslų kandidato disertaciją iš lyginamosios rusų ir lietuvių kalbų sintaksės. Tuo metu dalyvavo, redaguojant J. Barono ir V. Galinio dvitomį „Rusų–lietuvių kalbos žodyną“, kartu su kitais autoriais parengė „Rusų kalbos žodyną minimumą lietuvių mokyklų 5–6 klasei“. 1955 m. Kazimieras sukūrė šeimą su bendradarbe ir bendraminte Irena.

1958 m. doc. K. Musteikis pradėjo vadovauti Rusų kalbos katedrai, kuriai sėkmingai vadovavo per 30 metų. Nuo 1966 iki 1978 m. ėjo Rusų kalbos ir literatūros fakulteto dekaną pareigas. Ypač daug energijos ir dėmesio skyrė jaunųjų fakulteto dėstytojų mokslinio lygio kėlimui. 1974 m. gegužę Vilniaus universiteto Mokslinėje taryboje K. Musteikio monografija „Gretinamoji rusų ir lietuvių kalbų morfologija“ buvo ginama kaip filologijos mokslų daktaro laipsnio disertacija, kurios oficialūs oponentai buvo prof. Zigmas Zinkevičius ir žymūs TSRS Pedagogikos mokslų akademijos profesorai. 1978 m. jam buvo suteiktas Nusipelnusio mokslo veikėjo vardas.

Ne kartą prof. K. Musteikis buvo kviečiamas skaityti paskaitų į Vengrijos, Anglijos, Vokietijos universitetus ir pedagoginius institutus, penkerius metus dėstė Leipcigo universitete, paskelbė nemažai straipsnių kalbų dėstymo metodikos, prielinksnių žodžių junginių dabartinėje rusų ir lietuvių kalboje klausimais. Prof. K. Musteikis buvo renkamas fakulteto tarybos nariu ir jos pirmininku, LEU Senato nariu, vadovavo Senato Studijų komisijai. Savo prašymu 2000 m. gruodį išėjo į užtarnautą poilsį, tačiau ir toliau konsultavo magistrantus, dalyvavo disertacijų gynime. 2012 m. LEU leidykla išleido K. Musteikio parengtą „Funkcinę rusų ir lietuvių kalbų gramatiką“ (rusų k.). Ją rašant teko perskaityti tūkstančius puslapių kalbotyros mokslo, abiejų kalbų literatūros tekstų, išrinkti daugybę sakinių, mokliškai įprasinti ir susisteminti skirtingus abiejų kalbų funkcinę semantinių laukų raiškos būdus ir priemones. Tai buvo naujas žvilgsnis į abi kalbas, jų semantines galimybes ir raiškos specifiką.

Buvusi K. Musteikio studentė Eglė Sabaliauskaitė-Tutinienė (1962 m. absolventė) prisimena: „Labai džiaugėmės, kad susitikime savo buvimu mus pagerbė profesorai Irena ir Kazys Musteikiai. Žvalūs, geranoriški, iškilūs ir be galo artimi, šilti. Tikriausiai visiems įstrigo prof. K. Musteikio gretimosios lietuvių ir rusų kalbų gramatikos paskaitos, dažnai kartojama mintis, kad tik mokant kitą užsienio kalbą galima sąmoningai suvokti savo gimtąją kalbą...“

1974 m. instituto absolventė Seliutaitė Marija Nijolė-Stačiokienė taip pat geru žodžiu atmena profesorius: „Su meile ir pagarba ir didžiausiu malonumu prisimenu Rusų kalbos ir literatūros fakulteto dekaną prof. Kazį Musteikį bei jo žmoną prof. Ireną Musteikienę – Neakivaizdinio skyriaus prodekanę. Tai nepaprasti žmonės, visa gyvenimą su didžiule meile ir pagarba atsidavę savo aukštajai mokyklai. Studentams ugdė meilę savo dėstomam dalykui ir stengėsi padėti rasti savyje pedagogo gyslelę, pagarbą mokytojo profesijai. Tai buvo gėrio ir darnios šeimos pavyzdys mums, būsimiems pedagogams ir būsimiems tėvams. Iki šiol prisimenu prof. Ireną ir Kazį Musteikius, kurių pagalba studentui, žmogiškumo pamokos ir pagalba reikiamu momentu buvo neįkainojama...“

Reiškiame gilią užuojautą profesoriaus žmonai Irenai, dukroms Vitalijai ir Sigitai, sūnui Viktorui ir visiems Musteikių šeimos anūkamams dėl tėvo ir senelio Kazimiero netekties. Tegul jo iškilus atminimas dar ilgai neišblėsta iš buvusių bendradarbių, studentų ir doktorantų atminties. *Lietuvos edukologijos universiteto Alumnų draugija*

Alfonsas Čekauskas 1937 03 11 – 2019 09 29

*Ar liūdnesnio kas būti galėtų.
Už likimą žmogaus šioj naktį.
Jo gimimas toks ilgas ir lėtas,
O mirtis nelaukta ir staigi.*

Vytautas Mačernis

Velionį galima apibūdinti šiais žodžiais: pedagogas, tenoras, vyskupo Motiejaus Valančiaus švietimo ir blaivybės idėjų puoselėtojas, visuomenės veikėjas. Alfonsas Čekauskas gimė 1937 m. kovo 11 d. Taujėnų valsčiaus Šalnų kaime. Kilęs iš rezistentų šeimos, dalyvavusios ginkluotame pasipriešinime sovietų okupaciniam režimui.

1964–1974 m. mokytojavo. 1966 m. baigė

lituanistikos studijas Vilniaus universitete. 1971–1974 m. buvo Vilniaus 13-osios vidurinės mokyklos (dabar – Lazdynų gimnazijos) direktorius. 1975–1985 m. dirbo profesinėse sąjungose. Lietuvoje ir kitose valstybėse (Švedijoje, Suomijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Norvegijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Italijoje, Rusijoje, Kazachijoje, Gruzijoje ir kt.) surengė apie 400 solinių koncertų ir pasirodymų.

Nuo 1985 m. – Lietuvos blaivybės draugijos veikėjas, nuo 1989-ųjų – draugijos pirmininko pavaduotojas, 1992–1994 m. – pirmininkas. 1989 m. kartu su J. E. kardinolu Vincentu Sladkevičiumi ir monsinjoru Kazimieru Vasiliausku uždegė Baltų Ainių atminties žvakę tuomečiame Vilniaus valstybiniame pedagoginiame institute (dabar – VDU Švietimo akademija). Velionis buvo glaudžiai susijęs su pedagogų rengimu, jam buvo svarbios švietimo ir mokytojų rengimo aktualijos.

Alfonso Čekausko pastangomis įsteigtos Lietuvos šviesuolio vyskupo Motiejaus Valančiaus, Vinco Kudirkos ir kitų iškilų asmenybių vardais pažymėtos premijos ir konkursai, kuriuose dalyvavo ir apdovanojimus pelnę daug iškilų Lietuvos ir užsienio dvasininkų, akademikų, visuomenės veikėjų, lietuvių ir blaivybės idėjų skleidėjų bei puoselėtojų.

Nuo 1994-ųjų A. Čekauskas – „Baltų ainių“ draugijos pirmininkas, laikraščio „Baltų ainiai“ vyriausiasis redaktorius. 2002 m. tapo vienu iš Nacionalinės žalingųjų įpročių prevencijos tarybos įkūrėjų ir jos prezidentu. Pasaulinio blaivybės ir humanizmo judėjimo (IOGT), Europos nerūkančiųjų teisių gynimo asociacijos (EUN), Šiaurės valstybių blaivybės judėjimų tinklo veikėjas. Tarptautinės blaivybės akademijos garbės akademikas (2007 m.). A. Čekausko pastangomis Lietuvoje surengta daugiau kaip 160 specializuotų kongresų ir konferencijų žalingųjų įpročių prevencijos klausimais, kuriuose dalyvavo per 50 tūkst. asmenų. Daug dėmesio skyrė vaikams ir moksleiviams, organizavo apie 70 vasaros poilsio stovyklų, kuriose dalyvavo daugiau kaip 4 tūkst. vaikų

2016 m. įkūrė asociaciją „Mūsų tautos atmintis“, surengė apie 20 jos konferencijų, daugiausia skirtų pirmajam Lietuvos Prezidentui Antanui Smetonai. Rūpinosi Prezidento atminimo įamžinimu Vilniuje. Parengė knygas: „XXI amžius ir tautos išlikimo pavojai“ (2001), „Mūsų kraštas“ (2011), „Kur tas šaltinėlis“ (su kompaktine plokštele, 2018), „Blaivybės keliu“ (2019 m.).

Velionis pabrėždavo, kad yra gimęs kovo 11-ąją, o jo nuveikti darbai liudija tikrą

Alfonsas Čekauskas jaunystėje

nuoširdų pasišventimą Lietuvai. Reiškiamė nuoširdžią užuojautą velionio artimiesiems ir sunkią liūdnesio valandą esame drauge.

Chirurgas, habil. dr. Jonas Stanaitis

Gdytojas Jonas Stanaitis gimė 1919 m. Šakių apskrityje, Matarnų kaime, valstiečių šeimoje. 1939 m. baigė Alytaus valstybinę gimnaziją ir įstojo į Kau-

no Vytauto Didžiojo universitetą, Medicinos fakultetą, kurį 1944 m. sėkmingai baigė.

1944–1945 m. J. Stanaitis dirbo gydytoju Šilalės ambulatorijoje, 1945–1946 m. – Žemaičių Naumiesčio ambulatorijoje gydytoju, 1946–1951 m. – Šakių apskrities ligoninės vyriausiuoju gydytoju ir Chirurgijos skyriaus vedėju. Žmona Birutė Stanaitienė dirbo gydytoja toje pačioje ligoninėje. Čia dirbant gimė trys jų vaikai.

1952 m. priimtas dirbti į Lazdijų ligoninę Chirurgijos skyriaus vedėju, 1953–1955 m. dirbo Skuodo rajono ligoninės Chirurgijos skyriaus vedėju, 1955–1963 m. – Šilutės centrinės ligoninės skyriaus vedėju. Ten dirbdamas įkūrė Traumatologijos skyrių, kuriam ir vadovavo, ir Kraujo perpylimo skyrių. 1960 m. apgynė medicinos mokslų

kandidato disertaciją „Blauzdos kaulų lūžimai ir jų gydymas rajonuose“.

1963 m. (iki 1972 m.) konkurso būdu išrinktas dirbti Vilniaus respublikinio mokslo tyrimo tuberkuliozės instituto Chirurgijos skyriaus vedėju. 1973 m. įsidarbino Vilniaus eksperimentinės ir klinikinės medicinos mokslinio tyrimo institute vyresniuoju moksliniu bendradarbiu Darbo mokslinio organizavimo skyriuje. Čia dirbdamas tais pačiais metais apgynė medicinos mokslų daktaro disertaciją „Pleuros empiemos diagnostika ir gydymas stacionare“. Nuo 1973 m. iki pat mirties (1997 m.) dirbo Sveikatos apsaugos ministerijos Patentų, licencijų, išradimų, racionalizacinių pasiūlymų bei įdiegimų skyriaus vedėju.

Jonas Stanaitis parašė knygas: „Pleuros

empiema“ (1977), „Riboti plaučių šešėliai“ (su kitais, 1980). Spaudai parengė leidinius: „Kova su tuberkulioze“ (1965), dvitomį „Urgentinė chirurgija“ (1984, 1987), „Lietuvos chirurgijos istorija“ (1991), „Traumatologijos vadovas“ (1994), paskelbė kelias dešimtis mokslo publikacijų. Parengė atsiminimų knygą „Usnynas“, kuri du kartus išleista po jo mirties (2000; 2019). 1995 m. už darbus krūtinės ląstos chirurgijoje Jonui Stanaičiui suteiktas Lietuvos kardiotorakalinės chirurgijos draugijos, kurios nariu jis buvo, Garbės vardas. Jis visada karštai tikėjo laisvos Lietuvos ateitimi.

Žymaus gydytojo, mokslininko gimimo 100-metis paminėtas Lietuvos medicinos bibliotekoje. Parengė Janina Valančiūtė

KVIETIMAS Į RENGINĮ

Konferencija Mokslų akademijoje

Spalio 22 d. Lietuvos mokslų akademijos mažojoje konferencijų salėje (Gedimino pr. 3, Vilnius) vyks konferencija-diskusija „Mokslų centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“.

DARBOTVARKĖ

- 9.30–10.00 Dalyvių registracija. Pirmininkauja LMA viceprezidentas akad. Zenonas Dabkevičius
- 10.00–10.15 Įžangos žodis. Iššūkiai šiuo-

laikiniam mokslui. Akad. Jūras Banys, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas.

- 10.15–10.30 Lietuvos mokslo reforma: kuria kryptimi judame. Akad. Valdemaras Razumas, švietimo, mokslo ir sporto viceministras.
- 10.30–11.30 Mokslo tarpdalykiškumas ir išteklių telkimas: RTO Lithuania pristatymas. Mokslo centrų ir institutų būklė pasaulinės patirties kontekste, dabartinė situacija bei iššūkiai. Akad. Gintaras Valušis, Fizinių ir technologijos mokslų

centro direktorius; dr. Gintaras Brazauskas, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro direktorius; dr. Sigitas Rimkevičius, Lietuvos energetikos instituto direktorius.

- 11.30–12.00 Diskusija. Dalyvauja: akad. Jūras Banys, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas; Vilma Bačkiūtė, Lietuvos Respublikos Prezidento patarėja; Unė Kaunaitė, Ministro Pirmininko patarėja švietimo, mokslo ir kultūros klausimais; dr. Giedrius Viliūnas, Vyriausybės strateginės analizės centro direktorius; prof.

Ričardas Rotomskis, Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas; valstybinių mokslų centrų ir institutų direktoriai; konferencijos dalyviai.

- 12.00–12.15 Rezoliucijos svarstymas ir priėmimas
- 12.15–12.30 Konferencijos-diskusijos pabaiga

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA
MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TECHNOLOGIJŲ ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA

Rugsėjo viduryje rožės krūmas pasipuošė daugybe žiedų. J. Jasaičio nuotr.

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidos ir populiarinimo sistemą“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2019 m. skyrė 8 tūkst. eurų. „Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Gintė Niauraitė
Dizaineris Vilius Zaveckas

Redakcinės kolegijos pirmininkas – Raimundas Dužinskas, nariai: Alvydas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Jonas Dautaras, Vyginas Gontis, Vilma Gudelytė-Abarienė, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Valė Macijauskienė, Milena Medineckienė, Andrius Pukšas, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Dalia Urbanavičienė, Janina Valančiūtė.

Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius

El. paštas mokslolietuva@gmail.com

Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt

Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.